

Continuatio Dyaryuszu

109

102

W Warszawie die 25bris 1716. W.

die 25 bris. Przybywszy na Pragę wczora Ichmć ^{Prus} Woiewoda Po-
dolski, Starosta Betzki, Olzanski Chorazy Wothynski, Syp-
pion Starosta Lidzki y Im Pan Starosta Wtodrimirski, Im Pan
Horodenski, Orzeczki Kommissarze Stanow y Woysk Rzeczy-
pospolitey Konfederowanych. Dnia dzisieyszego publicznq
mieli u Krola Imi Audyencyę, na ktorey Im Pan Woiewoda
Podolski Jezykem Francuskim, uinnq Majestatowi I. K. Mi
deferendo à Statibus Confederatis wenerauq, Panskiemu
tego Respektui Interesa Rzeczypospolitey zaleut, Odpowię-
dział mu sam Krol Imi in eum sensum: ze iako dotqd uczy-
nitem wszystko do ukontentowania Rzeczypospolitey, tak y daley
gotow jestem, swiadczyć eandem facultatem.

Potym Im Pan Starosta Betzki, podobne Venerationis homo-
gium, à Statibus ysdem Confederatis oddawat I. K. Mi:
wywodząc: ze maig nieptonnq Nadzieię, iż z dobroci y taksza-
wosci I. K. Mi taciey y wiecey otrzymaiq, a nizeli przez inze-
sprosoby do ukontentowania y uspokoienia Rzeczy?

Odpowiedział à M^{te} Im Pan Kanclerz W. Koronny in eum
sensum: ze przynosi zazonemu Seru I. K. Mi niemalte leni-
men ten laudabilis passus. W. M^{te} do Poku I. K. Mi ucy-
niony, ktory aby był salutaris et pacificus turbinum Rzeczy-
pospolitey, I. K. Mi. z swoiey Strony, omnem Gratie, Cemen-
tia et iustitia adimplebit mensuram.

101
Po Monchzoney Audyencyi, pomowiuwszy I. K. Mii z Im-
nem Woiewodą Podolskim, wytrawat się do Pokoju swego.
Schmii zaś Plenipotentianij I. K. Mii, jako to Im. X. Biskup
Kujawski, Im. Pan Woiewoda Mazowiecki, Im. Pan Feld-Mar-
szatek Flemming z Schmii Pⁿⁱ Kommissarzami Statuum
Confederatorum, poszli na Salę przed Kaplicę, gdzie za przy-
byciem Sui Imi Medyatora znosili się de loco et tempore
Konferencyi.

Schmii Pⁿⁱ Kommissarze Stanow Monfederowanych zyc-
zyli one miec na Pradze, Schmii zaś Pⁿⁱ Plenipotentia-
nij I. K. Mii y Nigze Imi Medyator na Pokoich I. K. Mii
w Samku tutecznym. Nad czym gdy nie maty czas discepta-
tum, propositum, aby w Stanuy Nigzcia Mediatora agito-
wały się Konferencye, ale gdy na to zezwoli Schmii Pⁿⁱ Kom-
missarze Stanow Monfederowanych nie chcieli, czas zaś
obiadowy imminebat, odłożona Rezolucya az po Obiedzie, na
ktory wszyscy Schmii do Im. Pana Kancelerza W. Koron. poszli
Po Monchzoney u Im. Pana Kancelerza W. Koron. Fraktamen-
cie, na którym procz przewieczonych Schmii, Im. X. Biskup
Poznański, Im. Pan Marszatek Wielki y Legent Koroni-
y Im. Pan Chorąży Nadworny Litewski y inni Kawalero-
wie byli przytomni, determinatum, aby jutro zaczęły
się szczęśliwie w Collegium Oycow Jezuitow Konfe-
rence.

die 20. Ibris

die 16to M^o.

103 201

Po dtagu separacyi gdy znowu Visum Partibus stacyt ig ad continendum
przy Holu J. H. Mi. Tractatum, Pierwsza dzien ta w Wajprawie byla Jdys u
O Jezuicow wedlug umowy na dniu wczorajszym, naktera ziechawrzy sie
utrujuz Partij Plenipotentiary, et quidem ex Parte J. H. Mi. Im. X. Bishop ku-
jowski, Im. P. Wojewoda Marowicki y Im. P. Koniuszy W. X. Litt. Feld. Mayzatek
Woyzk' Saslich. Ex Parte zas Statuum Confederatarum Ichmi P^{ie} Wojewoda
Podolski, Im. P. Starosta Betzki, Im. P. Olzanski Chorazy Wothypski, Im. Pan Miel-
zynski Kapztellani Brzemski, Im. P. Pominski Starosta Kopaniccki, Im. Pan Gajza
Starosta Minski, Im. Pan Sypien Starosta Lidzki, Im. P. Krzyszkorowski Starosta
Włodzimirski, Im. P. Horodenski, Im. P. Orzelski.

Lagait Nigze Imi Dothoruli w ten sens: Zeby zapomniawszy pieniosnych za-
wodow y nagradzajac tak wielki czas stracony tandem miec sie do ziedno-
czenia y zakonczenia Traktatu, aby ex Perfecta Pace mogli miec wstypcy
y Prynypat Jego konsolauya.

Po nim wziqt mouy Im. X. Bishop, Kuiauzki y takiowq uczynt Propozycya
sua y Kollegow swoich Nomine. Kiedy J. H. Mi. P. N. M^o in tali angustia
et penuria deficientis subsistentia dla Woyzk' swoich znayduie sig, ze nie moze
nad dzien ieden y drugi bawic sig natym mieyscu, niechemy inestimabile
pretium tak drogiego y potrzebnego ad salvandas res crasu na Stawach miecy
pozytecznych traic, y owszem in tantis extremitatibus periclitantem Lempu-
blicam widzac, wiecey uczynt nizeli mowic powinniemy. Wic jako Singularem
betitiam publiczey y partykularney Satisfakcyi z przybycia W. M. M. P. pleno
obserwantia Cultu, absq; pompa Verborum uyrzamy, niezies acutum Decus
Collegij W. M. M. P. w Otbie Im. Pana Wojewody Podolskiego, Im. Pana
condignie veneramus, tak directe na Propozycya Sjca Imi Mediatora odpo-
wiadajac: z tym sig oswiaderamy y explikujemy, ze J. H. Mi. P. N. M^o persistit
in proposito firmo et immutabili restabilienda Pace interna, y chie ig ipsa rea-
litate uykenac przez Ewakuacya Woyzk' swoich Auxiliarynych, przez przywrocenie
Laprey ad formam Veterem et naturalem in omnibus Juribus et prerogatiuis,
tak jako iuxta prescriptum Legum rogdrta sig przed tym y ngrdzi sig regulariter
et legaliter ordinario cursu powinna. Pamietaw dobre W. M. M. P. zktzymi
miedlismy hener zariadac w Lublinie, ze pro Basi et fundamento terazniejszygo
Traktatu ex mutuo consensu Partium, zatozylismy ziedney Arny Ewakuacya
z drugiey Gdinkulacya. Pozwolilismy precedenya traktowania s Ewakuacya
cum integra resignatione apensus. Nostri ad mentem et arbitrium W. M. M. P.
zchysac Ewakuacya wedlug upodobania swego, tak jako sami chieci pro In-
teresse et utilitate Reipublica opisali, Jakoz cokolwiek tytko visum bylo W. M. M. P.
w Proiektis Ewacuatiuis dictante Zelo pro Patria prescribere et assecurare

11
bez trudności y kontradykcyi zgodziliśmy się na wszystko, a co większa nam
y nato, co się potym samymże w W. M. M. P. nie zdało, solo amore et hedi
Pauis nie tylko ochotnie consensimus, ale tenże Proiect prohibiti et Sensu
w W. M. M. P. uformowany y napisany podpisałwszy, w rękę Sui Mediatora
stozaliśmy praeuodita iednak na ten czas zaraz eā conditione ad W. M. M.
M. P. acceptatā, ze mieliśmy parem in Funto Cōiunctionis ugnac facilitatē
tem y ze Nam wzajemnie to, colibueh pro Securitate M. P. et Libertatis uide-
retur consonum et salutare w Proiectis Cōiunctionis libere bez kontra-
dykcyi od W. M. M. P. uyrzaci będzie się godziło. Alisci gdy przyszła do trak-
owania Cōiunkcyi nieskonczona quedyc, dysputy, y trudności ex Parte
W. M. M. P. były wzniecone, tak dalece ze post omnes tentatos Gradus
po tak wielu remonstracyach, explikacyach y Deklaracyach pro et contra danyh
kiedysmy inaczej do końca trafić nie mogli, ultimariē Proiect Cōiunctionis
od Nas napisany, pari Iure iako od W. M. M. P. Cōiunctionis był Nam pa-
dany, similiter ad Manus Sui Imi Mediatora podaliśmy, potrzebuje
wzajemnego akceptowania y podpisania od W. M. M. P. O ze się dotąd nie
stało infelici fato Lepke, y poniewaz ten Proiect zgadza się z Prawem Oby-
cznym, zgadza się cum Natura Status Nostri, a co większa cum tranquillitate publica
ktorey accelerationem non retardat, ale promouet skutecznie, expedit, zeby ante
omnia był od W. M. M. P. podpisany, y do Ręki Sui Mediatora oddany, tan-
quam reciprocum et essentiale fundamentum terazniejszego Traktatu, kto-
rego dalży Tractus w innych Materiyach tym samym facilitate, y przypro-
wadzi do poządanego Ideo. Suspirantia Vota Populorum cum immortalitē Sa-
cnyh y Wiellich Imion W. M. M. P. gloria etc.

Tym Im. P. Woiewodu Podolski wziął Nos, y uyrzaci: ze Dzień dzisiey jest
jest ten, ktorego uyrzadaly miseri tot Millia vulgi, y ktory przez Scopion pę-
Traktatu determinium omnibus publicis sprawie ma. E do tego widzi Na-
dziei nie tylko w Medyacyi S. P. W. ale też y w Osobach godnych Plenipoten-
tiariorum S. M. M. i, ktory będąc de sanguine Nostro, rozumie ze nihil atten-
tabunt, co by było dissensum Legibus Patrijs et Securitati Libertatis. Dziel-
wał przytym S. M. M. ze się ore Plenipotentiarij sui oswiaderze y teraz raczy
z Intenya Swoią ad pacificandam Patriam y do Cwaluacyi Woysk Salskich, ko-
ra jefiere in Parte w Proiectis Swoim nie dokonczona. Ze zas ex Parte Statu
Confederatorum Cōiunctio tardius progreditur, uprzat aby dziuno nie
było, bo distinctorum distincta ratio, Woyska Salskie faulius magg. uylkenc
Cwaluacya będąc przyzwozaiione do Maszew y Contramaszew, tuzas Lepke
ledwo się raz rozdruwala na wystawienie Confederacyi y spólnego ratowania
Sj

siq, rucal sas hunc modum, albo go odcymowai, jest to iak dury z ciata udyzi-
 rau. Jednakee kiedy Lepia hzdrie widziata szcere ex Adverso do Polonii Inten-
 eye, tedy nie omiszka accelerare ex Parte sua talowe media, iakie siq znalosc mo-
 gg ad providendam Securitatem Mti, wczym ad mentem collegow Swoich refer-
 wat siq w dalszej rozmowie, oraz zycyft zaercz od tego, co igzore nie jest dolunczono, to
 jest od Ewakuacji do lterey maig do przydania Supplement w Zozney igzore ufermo-
 wany. Wzwarit y to: ze natery, aby nen invertatur Ordo Constitutionibus obseruan-
 dus, ktore Status Quospiam pisat pwinien, medius moderari, a supremus approbare
 aby to z y teraz bylo zachowane, a zatym aby przy Proiectu Circumlocationis lterey
 ze Ducey Swoich podali utrzymani byli. etc.

Po nim mouit .m.p. Kapitełłani Szeinstki uin szuiq reunitum Congregum Schmpf
 Penipotentiariorum, a oraz siq zalgc, ze tch dochodzi nie pomyslna wiadomosc o
 weysciui Worsk Moskiewskich w Granice Lepiej, ktore skutkiem swoim bydz nie
 mogq, tytko medicina peior Morbo, kiedy rozoznionc Sena między Oycem a Sy-
 nami tenioribus remedy curari pwinny. A gdy Stany Szeinfederowane sq per-
 swadowane ze J. h. Mi nie pragnie spustoszenia Państwa Swoich, wzaiemnie y
 Lepia nie chce aby se Weysha byly przeciw krolowi Smi, tedy zadnego pretekstu wey-
 scia w Granice Lepiej niee nie mogq, a zatym uprzat Nia Smi Mediatora
 aby ante omnia controder Generatowi Lenowi postat, do cofnienia siq na-
 zad z Granic Lepiej, uprzat y Schmpf Pa Penipotentiarios Jh Mi ut
 apponant do tego manus, ut ipsis Consulibus discrimen tantum non patia-
 tur Republica.

Lacra Mow Im P. Feld Mayrateli hoc sensu: Gratuler mihi de Avenae Excell: et Magf:
 Orat. art utinam et Regis Mti et Patrie communi de eodem granulari possem!

Nowa
Im. P. Feld. Maw
szatha

Sed dum ab una Parte jam desiderata Cavaationis Copiarum Auxiliarium Executio realis est,
 ab altera vero nen nisi mutatio loci et diminutio numeri Jh. Deputatorum pro gradu ad
 Pacem venditatur, nescio utrum Cavaatio serio desidero, uti me de hoc valde dubitare.
 Cuius Paeis procrastinationis duplex presumig causa una publica sibi et expectatis conjuncturand
 exterarum, qua intentioni secreta, mutandi totam rerum faciem in Polonia favore possint, altera
 privata ex eo originem trahens, quod multi ex confederatis occasione belli, falcem suam
 in alienam militum messem, quod tempore Paeis illis licitum non feret.

Hujus Paeis procrastinationis duplex presumig causa una publica sibi et expectatis conjuncturand
 exterarum, qua intentioni secreta, mutandi totam rerum faciem in Polonia favore possint, altera
 privata ex eo originem trahens, quod multi ex confederatis occasione belli, falcem suam
 in alienam militum messem, quod tempore Paeis illis licitum non feret.

Notum est quod nunquam tam gravis contributio, neq ab Auxiliariis cujuscuq Nationis neq
 ab hostilibus Copiis exacta est, quam qua a confederato Milite exigitur, et sic tanta proh dolor!
 per arma continuant mala, qua uno ictu calami finiri possent!

Porro Excell: et Mag: Dne pependant, uti bene sentientes pro Patria communi, rem amplius
 nen esse inter Populum et militem Auxiliarem, sed inter populum et populum, non amplius
 enim de Cavaatione, qua certa et extra dubium est, sed de Circumlocatione agitur, cujus pro-
 iectum Legibus et Juribus Patria conforme ad manus M: Dni Mediatoris perfectum est,
 Extramig Subscriptionem jam dudum expectat.

Pgo uti Venus Polonus, non habitaquidem, quo et lupi rapaces pro Prophetis se se venditantes
 quandoq sequuntur, nec lingua qua ad instar Syrene aures demulcendo sapius vita
 struunt insidia, sed uti Polonus corde et animo Pacem pangendam vadet, uti Co-
 piarum Auxiliarium Campi Dux, eandem solidam et stabilem quantocumq expecto, si non
 Contributionem, vel voluntariam cum Ordine vel necessariam inordinata sustentationis Copiarum
 necessitas experere subeabit.

Nam ex Aere miles vivere non potest, et ipsius Stomachus dum latrat, impensio sedus est.
 Horum deinde erit, qui Pacem recusant vel retardant, rem defendere, Militis Auxiliaris, quem hu-
 usq inculpaverunt, mercedis solummodo, et nen auxilij prestiti memores.

Im. Starosta Kopanicki w Mencie swoicy wyrazil, ze po straciny In-
 kratu Nadzidi witaigc sig natym mieyscu gdric publiczna y prywatne Napiu
 sig szczytne powinien by bene ominari in publicum, gdy by wtargnienie
 Woysk Moskiewskich w Granice Rypcey przeciwoey nie czynilo impresji
 bo iezeli pretenditur Securitas Mti, dopieroz Traktatowi, ktory przymu-
 szony bydz nie powinien, alias wymuszony nie byt by staty, mogtby suc-
 cessive wymilinge przeciw Niemu Manifest, y tym sposobem mogta by sig
 podac Marya Malevolis, w ktorychigzrod Duch Swedzki Eyo do nowego
 zamierzania, azatym iako statego zyczye trzeba uspokoienia, tak nie imzo
 tylko nie przymuszonego zgdal Traktatu, et eo sine uprazat Licia Dohoru-
 kiego o contramandowanie Generata Lena.

Reposuit Rie Dohoruli: Ze nie iezoro nato nie moze odprawiedzi, nie maigc
 wiadomosci od Generata Lena czy iuz wozed, czy nie. Iezeli wozed, uczynit to
 z Ordynansu Carskiego, o ktorym Johni P. Konfederaci byli dotnie informo-
 wani w Planie zty Dellaways, ze to na Dolno Rypcey y dla uspokoienia sig
 stato sig, bo talu w Mtu samym, tak y nikomu z Szladus Tomewa Wayna
 Wtuzo pozyteczna nie jest, y nikt dey ciestpiec nie moze zyczliny Rypcey, ani
 Carowi. ile gdy sig mizra do niej fakcja Swedzka. Nawstatel osuadczyl
 sig ze iezeli Trony realnie przystapiu do Traktatu, to ma pozwolenie od fars
 contramandowac naraz pemienionego Generata z Woyskiem.

Im. P. Starosta Wtodzimirski rzekt interloventie, ze Rie Imi obiecat wydac Abse-
 rentow Swedzkich.

Reposuit Rie Imi Dohoruli ze bez wydania sig oszypisi, sa y Lami Swedzi
 niewolnicy Ed. P. Priarduskiego, dopieroz Negocjacya P. Belkieskiego u Rie
 druga Im. P. Starosty Duninowskiego w Wiedniu z wielu Informacyi omu-
 komunikowanych arzynit fakcja Swedzka przeciw Carowi Imi. etc.

Porym Im. P. Bishop Kuciauski miat Pos in eum sensum: ze iuz wyrazil w
 pierwszej Mencie, ze wiecey trzeba czyni, niz mowic, y dla tego nie zabieral
 glosu, gdy by go non promoverent prudentissime rationes Im. P. Wdy Pod-
 skiego, ktorym deferre powinien, y tylko ad scrupulos odpowiada. Zeby po-
 winna bydz tardius Cevinculatio niz Cevuatio, iuz tak wiele razy pokazal
 sig ze pari passu ambulat, y nie moze bydz unum tardius alio, Cevstitutione
 et circumscriptione, ani tez to afficit, ze distincta distinctorum ratio, kiedy
 jest par utriusq. Necessitas, bo tako Securitas Libertatis bez Cevaluacyi, tak
 tez Securitas Mti bez Cevinculacyi, auyrazniey sine restitutione antiquo
 Status bydz nie moze, bo Konfederacya jest Extraordinarius Status ad tempus
 sumptus, pro restabilienda Tranquillitate Status primitivi, ten polki sig
 nieuroci

niewoici, poty nie jest Securitas. Po do konfederacyi terazniejszy, ktorey optimum finem sady, nie wchodzi w zakres Ley inquiryey rzelt. Ze te tylko konfederacye maig moe condendarum Legum ktore sig stajg za Uniuersatami, albo Prymasa deficiente Rege, albo krolewskiem ialic bywaly za Jana, Kazimierza, Michała deficientibus alijs Medijs saluanda Republica, gdy Leymy rwanu, Ee. kuuyc Legum psuwano gi: ale yte konfederacye do czasu bywaly, y robiofzy perzodeli uracac sig ad suam formam musiaty. Do tego konfederacya ta, lubo ex suo sine chualebna y zbawienma, nie ma innego Legis fundamentu, tylko iedna konstytucya zaniq militat Anni 1699. gdzie in casum wprowadzenia Opianum exoticarum, dana facultas Woiewodstwem kupic sig bez Uniuersatow, y ma sig ad defensionem absq nota Perduellienis gi. Zereli tedy natym fundamentu exeret suam facultatem, toc niepewnika transgredi limites, bo tylko ad hunc casum ma moc. Contra sublatā hāc causā ita moze sig pokazac konstytucyi, ktore iq impugnant, gdyby cessante sua causā miata plus ultra pretendowac gi.

Respectu supplementu do Traktatu, iako Schmi PP. Pleni potentiaij Regi bez kontradykcyi na Punkt iey absenserunt, tak yteraz nie beda contrarij na przydanie Supplementu, preiā preiustoditione aby tez y Im e concessio wolno bylo pari Jure Swoy Supplement przydac ad Punium Circulationis. Namieniona Raza, ze Ordo Equestri powinien Prawa pisac gi: nalezy ad statum tranquillum, naturalem, Ordinarium, non extraordinarium iako teraz ^{sub} tempus belli podoras Traktatu. Idy by podczas Pohoru Krol postat do Stry jezuyim Priektem, nalezato by sig opponowai, a preiāz y naten czas ma Krol tylko prerogatywy ze Postaw Swoich na Seymski posyła, y proponywe Swoie pro Norma agendum podacie. Na ostateki pro conclusionem zyczyl: aby maigc politowanie nad Oyczyzna, nad consequencyami niepociesnymi, dali Polcy dysputem coram Nouym, a mali sig do stanowienia Traktatu, ktorego sig duo fundamenta zatorzyl, ieden sui stanowiony, drugi od nich pari Securitate et Libertate expectatur.

Im P. Starosta Włodzimirski rzelt: ze Traktat perfici nie moze; kiedy mu nulla Securitas pod Wyszkapni Mysliuwskiem.

Reposuit Im K. Biskup: Ze tymi Dysputami Woysk nie zatamujemy, chyba iednym przystapieniem do Traktatu, ze iereli wepito, werto igore Medyacy, ktorey konfederacya szukata, y przyjsta, postanowiofzy rozne Media ad pacificationem od S. M. M. podane, to przez partykularne Otdy, to przez Licia Smi Prymasa, to przez Sm. Munyuka, iako oryginalne Schms PP. Marzalku Listy exstant, gdzie sig wymeuwiaiq, ze do Traktatu przystapi nie mozy, bez Medyacy cara Smi. Do tey gdy przysto, potrzebowal car Smi widriet pretenzye Partium, ktore podawzly ab utring ufermewany Plan, et ab utraq Parte przyjety.

122a teraocnicy kroy
kole Smi Sandomirskia

in fundamentis huius, gdy Woyska wchodzą na Nas retroquei culpa nie moze
ale na zwolokę Traktatu sprawujących, gdyz aliunde obawia się Car Imi in his
Distributio Fakuyi Szwedzkiej, poniewaz Ichmi pprii Posturę do niego pu-
stani, na Sekretarych Konferencyach z tym się nie tiali, zehy y samego Krole-
wici na Thronie nie radri ciępieli, czemu się Car Imi oppresuit, y deklarował
ani Womosię opprimere, ani contra Mltas Malinationes nie dopusii, y na
ten czas zaraz media adequata do tego obmyślił.

Im P. Starosta Włodzimirski rzekł: że o tym nie wiedzieli, że tego w Instrukcyi
nie ma.

Reposuit Im P. Feld Marszałek ze Instrukcyi aliud dicit, aliud faultas.

Im P. Starosta Petzli y inni żalę się że dla ich ztego postępku cała Konfederacya
była w Suspicji Fakuyi Szwedzkiej, wyrazili podziwienie, że Im Ichmi dawniey
nie deniesli, aby byli sądzeni.

Reposuit Im X. Biskup Kuiański, że to w Lublinie privatim namieniał, non
animo instigandi, ale infermandi, y na pokaranie, że omnes paBus suos
non ex frivolis Suspicionibus czynili. Oczym fusius Xre Imi Dotheviki
W M M P D na prywatney Konferencyi plura deniesc moze, gdy requireretur.
Pocym wnowit znawu kwestyę o wtargnieniu Woysk Moskiewskich Im P.
Starosta Petzli, wprowadzając że to agitur et de Securitate et de honore Repu-
blica, bez ktorey woli y kensensu uprawadzane bydz nie powinny. A zaty-
deklarował się że na nie nie odpuć, polifentrodex nie będzie dany.
Alterum est, poniewaz takie są na Postaw ich delawy, tedy upraszał Xre Imi
aby to dat in Scripto, na skaranie exemplariter, y na upowiedzenie się z tego
faktu przed Suiatem.

Im X Biskup Kuiański rzekł na to: że na wprowadzenie Moskuy ubolewa
y nieche excusowac. Jednalze chce wybie ten skrupul respectem przymusze-
nia ab exemplis et Historijs Juris Gentium wywodzit, że się wszystkie pra-
wie Traktaty tak dzieią, bo albo Strona Stronę przymusza, albo Mediator ktore-
mu non prescribuntur Leges, ale On prescribit. Oczym Tyrigerne w Historijs
są przyklady. Novissime za naszey pamięci, gdy stawał Traktat między
Dumczykiem y Szwedem Hollendrzy nie profzeri, y nie pytawszy się, tylko
że byto ex re ich aby był Polcy, wziqwszy Floty Stangli, y postali do Oudward
Stron aby się godzili, deklarując bie na tego, ktoryby Pokoju niechiał, y tak
Pacem imposuerunt, co non ad excusationem allegavit, ale ad explicationem
zyorge ut accelevetur Traktat, bez ktorego inny sposob zawrocenia Senon
Sena bydz nie moze. O Strony Negocuyacey pemienionych Ichmi
P D Postaw u cara Imi, to nieomyślna, ale nie dla tego merię, zehy kogo

207 106

podaci mieli indiscrimen, y byli taki delicati, ze o tym przed Krolem Imi^o nie wspomina-
nali, ale zeby pokazac co sig dzieie, dzieie sig magno impulsu rationum. Podobez
odbieraiq y z Wiednio Wiadenosiu, iako y Im^o P. Woiwodzie Podolskiemu kom-
municowany List in Authentico. g. A zatym przy takich przestrozach musi miec
Krol Imi prouiam securitatem.

Adjungit Im Pan Feld Marszałek z Krol Imi non pretendebat hanc Media-
tionem, patet to y z samego Traktatu Lauskiego, w kterym nie tylko non acci-
ptata Mediatio, ale y Punctum iest exclusiuum. E contra konfederacya nie tylko
za Mediatorem, ale y za Swaranta Cara Imi przyjeta iako patet ex Actis Lublincen-
sibus, do kterych Im^o P. Lemancowski przy zapisie Aktu Tractatus unioit Mani-
festacya, gdzie expresse Swarantem nazywa, iako mamy Authenticum docu-
mentum, a zatym nie trzeba sig dziuowac iz Car Imi bierze defensionem M^oti^o
im dturey Krol Imi bzdrie atakuwany, tym wiecey znaydzie Defensores inter Cete-
ros, ktorzy dla własnego Interesu indefensam M^oten cierpiec nie mogq, tak iako
et Libertatem opprobam.

Subiungit y Im^o N. Biskup ze y z tego patet ze z ich tam Strony requisita byla
medyacya, liedy Postacie do Plansia Ordynowani czyniyc Relacya konferen-
cyi swojej z Carem Imi^o, y to przydali, ze im Car Imi mial mowic te formalia:
ze W^o M^o P^o prosicie o Medyacya, nie dziuuiq sig, ale ze z Krol Imi przyjeta, to mi
dziuno.

Tym Im Pan Starosta Kopenicki w Mowie swojej wyrazil, zegdy coraz do
wielkzey zbliżaiq konfidenyji przez wymowienie Tobie wzajemnych Uraz, tedy
fatebatur, iz Strona ich nie inaczey tłumaczyła, gdy Ichmi Plenipotentiaym Legij
inuasabant Szwedzką Takay, tylko ze z Umystu pretext ten y kolos znaydo-
wali do wprowadzenia Wroch, ale liedy teraz przychodzi do documenta, tedy
prosit o Produkyq ich N^oia Imi in Scripto, na ukaranie Winnych, ut amoveatur
sufficio od konfederacyi, y deklarawat dac Adekuracya iako beda karani exem-
plariter, a tym crasem nie chcqc przystapiu do dalszych Punctow, upraszat ante
omnia o Centroder dq Penetrata Pena.

Reposuit Im^o N. Biskup: ze radby widziat cam facilitate w liu^o Dolkhenkim
do wydania Centroderem, ale wgtpi zeby to ucyquit, na Adekuracye albo na
dysputy, chyba ze obaczy rem ipsam Tractatus, a zatym do acceleracyi onegosz
zachycat: Co sig o Postach ich namienito, to ad informandum non ad accu-
sandum adductum, y na pokazanie ze konfederacya zda sig co innego pro-
ferre palam, a co innego in recessu.

Po tym zostali od stołu, y użyli Ichmi Pⁿⁱ Confederati do poboczney Celi
dla rozmowienia się in particulari.

W piąt godzinę znawr się urocili y zasiadły na miejscach, usiósł Pⁿⁱ Im Pan
Wojewoda Podolski w ten sens: że nie trzeba mieć w podziwieniu, iż Pⁿⁱ Pⁿⁱ
Epⁿⁱ przyięły cum sensu dolens. Majsz. Wojska Moskiewskiego, bo lubo to
jest de Jure Sentium, natura jednak liberi Populi y honor Traktatu cogi
dedignatur, ile gdy spent do Boka Pańskiego przystaty, y libere chcą trakto-
wać. Dla tego saluując w tym honor Sentis, kiedy nie można amovere In-
stanuyami, manifestował się przed Sądem, że im vis infertur, ale Traktatu
nie rwał, y owszem progredi daley chciał salvo honore. A ztym życzył, aby
od utworzenia Projektu Evacuacionis finalis zacząć, deklarując expost przy-
stąpi do Evinculacuyi.

Przykładał za tę sprawę do Traktatu Im L. Biskup Kuiaowski, et quo ad oca-
tionem rzekł, że Pacem habet voluntas, necepsitas Bellum, wszystkie inken-
weniencye ustana, gdy Traktat stanie. Ze ta manifestacya Ichmi nihil
obest, że iż Samiż Ichmi Plenipotentiary I. K. M. popierac będą in causa
Traktatu. Responsum Supplementu, oswiaderzył ze go omnimoda facilitate
przyięć chce, z tą praeviducyą, że iako Ichmi maia plenam Libertatem
fundament swoy budowac, tak wzajemnie aby y tej Stronie byle Jus reci-
procum et correspondens fundamentum suum, to jest Evinculacuyi wysta-
wiac. Po tym upraszał o podanie Supplementu, który znow Im P. Wódz Po-
dolskiego odebrał, quyrzył, że Opus Saeculorum natury reflexyą czynię
y dla tego wziął ad deliberationem Punkt pemieniony, y o Solucyą Sesyji
do Poniedziałku upraszał, na którą iedna Strona Punkt Evacuacionis, dru-
ga Evinculacionis wygotowac przyobiecały.

A ztym Soluta Sesie na Poniedziałek na Osmę.

Przy Solucyji Im P. Wódz Podolski upraszał Ichmi Pⁿⁱ Plenipotentiarios
I. K. M., aby dispensant kwota Imis do dalzey tu Subsistenuyi, ut non re-
linguat Orphanos etc.

Po Sesyji traktował Im L. Biskup Kuiaowski wszystkich Ichmi Pⁿⁱ, którzy
potym na Pragę ad Stationes suas pervenili.

Proiecta Prynypalne Prauaticnis et Feinuatationis ab utring ukladano.
Po Obiednie Ichmi P. Deputaii Unfederacy oddawali rozny m Wzay.

Tak iako daty Sobie Nowo Partes na Ormq, zrana ziaichaly do 80 Jequitow, liqze Dothoruki zagait zapraszajce zapraszajce do przystapienia Proiectow na litych onegdajszka stanqta Sobya.

Po nim Im. N. Biskup Kuciauwli zyczyl Similitex od tego ordini, na czym sy one gday rozesto. A poniewaz podany od Ichmi Unfederacych Plenipotencya. nypkaw supplement rozne w Sobie zawiera Punkta, tedy takowq ich ucy: nit Explikacyq: Naprod naymynypalniej sze dwa Punkta respektom Ewa: kuzaji zbytnich Ministrow Saskich y Kommissaryatu poniewaz zgadzaia, sy z Prawem et cum Pactis conuentis, tedy Ichmi P. Plenipotenciarij I. U. Mi niechq im bydz contrarij, y na nie przypadajq, drugie zas mmiej nalezq do Aualuacyi iako to Punkt o Artyllerji, tu ma Generata Polaka, a do niego nalezy porzadek uczyniu, ile gdy dat in scripto Informacyq, z etali zastat, y ze przedym bywali sudzoziemey przy Artyllerji. Jezeli sy iednak Sasi zmay: duiq uim prejudicio Terrigenarum, y ci mogq byc abszeytowani. Co sy krie Orderow, nato Imieriem I. N. Mi taky dat Explikacyq y Deklaracyq, ze te Orderw nie sa uynalezione in depressionem equalitatis, ale tytko tak iako w in: nych Panstwach etiam Wobnych, sy in Feseram inklinacyi Monarchy. Prawda ze u Nas byly przedym podobne questye gdy byto pwozto przyjmowae Titulos Principum, Comitum Baronum qe. y czytany in Volumine Legum, ze na to puostat byt Zelus Nobilitatis, ale potym pmetano na kunsztuuij, ktorq cautum, ze takow: we Tytuly nie powinny derogare equalitati. Jezeli tedy z pemienionymy Ty: tami ktore pmetesunt prerogatiuam, dispensuata Kapta, depieroz to, co krol Imi non alio fine, tytko in signum favoris confert, nie powinno pod takq podpadac censurq, y iako nie nalezy do Aualuacyi, tak upraszat, aby toz mate: ryq potrzebnego nie tamewali uspolozenia.

Potym Im Pan Weiewoda Podolstu w Mlewie Swiciey wyrazil, ze treba tak czas menaszuac, zeby nie byli wimni Straty Jego, bo quantum accipitur de tempore, tantum extrahitur de sanguine. A zatym przystepiujce ad rem, zyczyl zaczec od Aringy Traktatu y subsequenter ise do Proiectow qe: O Strony supplementu, Dup: kubat, ze dwa Prynypalne wnim Punkta aliterderuau chieci Ichmi Pleni: potentiarij I. N. Mi. O trzei Strony Artyllerji, zgodzilby sy, gdyby nie byli u mig: szani Sasi. Bywali prawda sudzoziemey przedym, ale ex Principijs Dipublice annexis, teraz zas Dzieci Slacheckie abszeytowane, a na ich miejsce Sasow wpro: wadzono. A zatym prosit aby to w Paragrafie dotozono byto. Co do Orderow, uelit,

ze to samo afficit, cym Im L. Biskup excusat, ze sq in signum fauoris I. H. Mi.
bo wohy Narod idko due rovnice nalezee ad bonam et malam fortunam, talle
distinctio inter Filios et Subditos, nie moze tyllko zelozyq sprauic, na co sq y
Konstytucye, opisano to et in Pactis feruentis, nie pozwalaiq zamieszrania
equalitatis, ne sit certa Dominorum Domus, ceteri serui. Adducit Exam-
plum Praseczyńskiego, ktory wziqwszy Order od Krola Dunskiego, gdy sq
z nim w senaie pokaral, tak byt okukany, ze musiat wynisc. Porym produ-
kuwat Punctum ex Pactis feruentis w tej Materii.

Deposuit Im L. Biskup zaadziq sic w tym, ze treba uti parsimonie tem-
peris, ktorego strata iest dispendium publicae fortunae. Wiq breuibus re-
spondendo relit respectem Arynqi, ze tairuz byta napisana in Ordine do cetero
go Traktatu y Parti alteri communicowana, o ktorej wiecey wzmianki
nie czynieno, alias iest to Ceremoniat, w kterym sq czyni bonifica mentio
Partium, widziqz ktada sq. Occasiones dissidiorum, et motiva, alias gra-
dus ad pacificationem ktora to Arynqa xuykta sq cetero dopiero po
akherdowanych arykutach uktada, jednakze iereli prystopi a pensus
gotowi y od tego zacze. Co do Orderow allegowana Lex ex Pactis fer-
uentis non afficit y nie iest contraria Menti I. H. Mi, ktory przez to non in-
tendit derogare equalitati Status Nobilitatis. Iakuz re ipsa pomienione Or-
dery nie sprauia distinctos Gradus in Nobilitate, kterym Lex praecauet
tak iakw w innych Państwach sq distincti Gradus Nobilitatis, Principum
Marchionum, Comitum Baronuq; y propter hos titulos ieden nad drugim
pymu pretenduie. Te zas Ordery zadney nie przydaiq prerogatyuy, y sq
simpliciter Signum tyllko Inclinauyi Pauslie y affektu, y nie czyni q
knywdy wohnosi ani rannosi, lubo peniewaz equalitas admittit rovnice
zaczosi, ale nie rovnice znaczosi, choc iestesmy wszysy rovnice zaci, mo-
zemy praeiq byc nie rovnice znaczni, natura equamur, mentis distin-
guimur. A z tym kiedy Krol Imi przez te Ordery nie chce in utroq; prae-
dicare, ani zaczosi ani znaczosi, dla tego, rozumie, zeby ta Materie
peuina tamowac cursum Traktatu: Insuper ze Contestatio w tej ma-
rie afficit honorem I. H. M: y tych naleznych ta liberalitas optyneta, Redy
tius questio remittatur ad aliud tempus. Ito peuina ze nie peuina byc
certa Dominorum Domus, ceteri serui, co Krol Imi za Panowania Awey
zachuwat, iakw obloquuntur rozne dicta y seym Lubelski Nawet tenaz
gdy ex Parte Confederationis podana w kondycyach Punctum 24 aby
Somew daunych antiquitas non diminuatur, respensum ex mente I. H.
ze equalitas Stanu Sclacheckiego non admittit Inequalitatem familiarum

Distinctio

108
distinctio tyllus Meritorum jest w Konsyderauij u P. H. Mili. 24
Na hencie przydat: ze Medyi gdy idzie do chwego, niezasada za sig na matych
defektach, ale gtowne leczy symptomata, toz y teraz expedit zachowac ^{gdzie ktos plas teza} maijqc
practicej myszedt do Zlachuwa chwego y spytat co by wolal, czy zedy lasi usta:
pili, a Ordery zostaty, czy e centra, rozumiem zedy niedbat o Ordery, ktore mu
nie doluczaiq, et hoc nobis agendum, zehymy sig mogli pozbyc, malum, kto-
re Nas magis premit. A potym si videbitur catey Rsprey, czasu swego opisat
Grauem, ne derogent, tak iakw opisano Titulos salvis na ow czas Possessibus.
Gedq na ten czas Ichmi, do ktorych sig tu reguluie, to nalezyta w tym dadzq
satisfakcyq. In P. Nasieczynski Wiewoda Smolenski, lubo byl raz pewstat
na niego zrazu huk, potym nosit ar do Smierci ten Order, y publicznie zasia:
det z Nim w Senaie.

Odpowiedzial Im P. Wad Podolski, zedy Rspca nie miata pokazac resenty-
mentu, per Naturam Status sui, do jego stimulat, zawsze reclamabit
y teraz nie treba sig drinowaw zellinfederacya ich reclamant magncq repa-
rationem Status pmonis. Prawda ze fundamentem Wolnosci jest equalitas
y ze taz equalitas nie powinna bydz tak restricta aby nie miata distingui ob-
merita, ale dla tej dystynkcyi obmyslita Rspca Panem bene meritorum, Sta-
rostwa, knesta, Dignitastwa qci: a z tym nad se ut non augeantur inne
favores upraszat, gdyp to sprawdzie Zedrzyq, aby zas nen inseratur in Tractatu
mypad by y nato mysltadem Syurga, ktory niechiat pisac Prawa contra
Parricidam, aby nie dat mysztym Wielum mysltadu.

Potym wziqł Pro Im P. Feld Mayzatel. hic Verbis: Cum Pace Illud Dni Pala-
tini Podolia, quodam Verbo, ratione artillerie, cujus mentionem fecit, profe-
ram, quia et Ego Generalis Artillerie sui, et per Regestum probare potum,
quod in constitutione Officialium, nulla Odij contra Polenos, vel Amens erga
Saxones documenta dederim, rationem habui semper, et unice bene meri-
torum et periterum in hac arte: nemini dimissionem dedi, quam is, qui
vel augenda fortunae suae, vel majoris commoditatis gratia illam expe-
terunt. Nus certi odij huiusq apparuit Polenerum contra Saxones
quam herum contra illos. Nec exprorari potest quod Saxonica ullum altu-
lent prejudicium Polonia, at manifestum est, quod ratione Polonice, Saxo-
nia gravissima passa est detrimenta, hoc probat oppugneratio in gratiam
Poloniae facta tot Provinciarum hereditariarum Serenissimi Regis.
Si merces aliqua Militi Saxenico data, premium debitum, id fuit auxilij

ab illo prestiti cum vita et sanguinis jactura. At post remotum ab eis
Polonicis periculum belli externi, et eductas copias Auxiliares, nec vestigi-
um supererit pretensi damni à Milite Saxonico Polonia illati, si damnum
fas sit vocari, quod debita merces est.

Oppignorationum vero et alienationum memoria non tam cito delebitur in
Saxonia ultra auxilium illud à Saxonibus prestitum; alia etiam ab ijs in
Polonos manarunt beneficia ut v.g. Statuit educatio et eruditio mulierum
Poloniarum in Scholis Rabiliorum; Eatenim præstat semper amorem et concor-
diam reciprocam inter Regna et Status conciliare, quam inter ea odia de-
cum enim Regna et Status sui Juris sint, in se invicem Odij documenta res-
procare possunt.

Deo ad Ordinem Aquilæ Albæ, dico quod Principibus debetur potius dari
quam rescindi occasio liberalitatem suam exercendi. Hoc autem Orna-
mentum æternum, nullam prerogativam sibi in præjudicium alius
infert, et merum et simplex signum bene meritorum vel prædilectionum
illius alicuius merito. Quamvis enim benevoli erga omnes, non eodem
tamen animo sensu erga omnes afficimur, amor sicuti omnes alio pas-
siones, gradus habent suos, qui sæpius non tam merito amati, quam
dispositione amanti nitentur, hoc ab antiquis institutum fuit, tan-
quam incitamentum ad Virtutem.

Non bene opponitur quod heum sit: res meliores initium habent, nec uno
die ut dicitur Roma cœdita fuit, apud Romanos Orationes et triumphi
v.g. non statim introducti fuerunt, qui postea in tantum Republica bonum
cessere.

Adde quod Ordo de quo agitur, natales suos Polonia acceptos refert,
jam enim à longo tempore in Polonia institutum est, sed quandoquidem
exortus feret, nonne sæpius Reges Polonia et ipsorum filij Ordinibus eic-
tici insigniti fuerunt.

Denique si omnium consuetudinem ratio necessario habenda sit, hæc
etiam ad maximam erit revocanda, qua regnante Predecessore
nulla beneficia vel Vocaciones, nisi parata pecunia concedebantur.

Odprawi edział Im P. Wiewoda Podolski ze Im P. Feld Marszałek fau-
ret summam semu injuriam, gdyby do Siebie smacat Młody Jęgo o Anty-
ny, y owszem terazniejszy Generał, pominienky nasladowau przytad
Jęgo ze Szlachte Polsky przyjmowat y konserwowat, ale ten Polakow
abpreztui.

abpoytuie, a Sarcu przymuie, iako dolumentami dawies: chiat. **W 109**
Poym Im P. Starosta Kopanicki drzikhovat pro facultate in Parito Craue.
Honis y znawu sie przymauiat o Ordem aby byly zarzucene, moziqc ze ta tyllu
Liberalitas Principis nie pewima impedi, ktera sie zgodza z Prawem. A iako
omnes Nevitates nociva, tak expedit aby byly zmiesione, y tym krzyzyskem,
za Granic krzyzyl daci, takie y Podkomorstwem Nadwornym. Ze za nieboz.
cajka krola nositi Principes Regi, ale ci sa extra equalitatem.

Reposuit Im P. Biskup: iz iuz explikowal, ze krol Imi nie zgrzeszyl przeciw
Prawu, ktere pugnat contra titulos, ale iako sie staral elewate Imie Polskie,
tak meretur recognitionem non reprobationem ten Verzynek Parsli. Do tego
Order ten jeszcze gd Wladystawa wszegdy, krol Imi restauravit przytaden
Rzeczy wolnych, ktere w tym nieznedywig prejudicium equalitatis, ale ra-
czej stimulum zachycenia ad Virrutes, y kiedy to krol Imi uczynil bona fide,
tedy verteretur rener Rego, gdyby mial circumscribi, ile gdy go dat etiam Extra-
nensis, iako to Sarcu Imi Litu Mediatorowi y innym a zatym agitur de senve-
rientia. Iuz to niedopiero ten Order dan, byly subsecutiue rozne Rady y seymy
nie o to nie mowiono, y krol Imi iuz wszedl in Possessionem fey distributy, a za-
tym satius silentio, materire tak delikatna materya, a do tego przystypil, co
magis premit Republicam. A na to ze Nevitates nociva, rekt ze nie za-
wsze to Adicima Stusy, ho wszystkie Antiquitates byly Nevitates, przed tym
w Polscze zadnego Wojska nie bylo tyllu Polspolite Ruzzenie, poym factum
ze nastypity Kwarianne, drugie Podziemskie, a treue re. Nobiletates, ze byly
dobre, obraty sie in antiquitate, et sic de ceteris

Poym rozni interlocutorie przymauiali sie, aby krol Imi upraszal zehy ten
Order reuokowal, osobliwie Im P. Starosta Detali gbeverabat, ze inter alia
Puncta przy kterych sie sprzygali y ten maig, o Ordem.

Reposuit interlocutorie Im P. Feld Marszałek zehy restringendo Libertatem
I. H. Illi nie przyprowadziti do tego, zehy mia sto dawania nie poezgt brau
za honary iako Antecessorue Rego q:

Gravu rekli, ze to Podziemcow czyni uiehellz impressya, a diminucya equali-
tatis, ze tytul non tam affuit, bo go nie uida, a to sie surdici q:

Odpowiedziat Im P. Biskup ze to nie pewimo y nie moze czyni impressyi Cu-
droziemcem, bo ci muszq sie informowac de Statu Nostro, a nikt im pewnie nie
pewie, ze to iest distinctio gradus in equalitate, tak iako w nich Tytul. A zatym
iterum upraszal, aby te materya upragnqc, a wzicq magis prementem.

Poym wszyscy wstali y wyszli do Celi dla rozmowy, wskwad rans pewoci wstaj.
Im P. Wiewoda Podolski wyrazil: iz Surpederowane Status iako Sobie cheq

Rabbi Łaskę J. H. Mi, tak vigore Deklaracyi z te Ordery nie maię pro
iudicare, y nie będą rozdawane, cendescenderunt hic et nunc, ale non con
clusive, reserwując sobie campum repemniētia się tego, gdy temu czas by
Dziękował Im. Biskup z atę cendescensyę, która et temperi et honoris
competit cenerit. Porym nie tracę czasu zyczyt, aby przystępowac do Pro
jektow, y radził aby wzięwszy ię ad inuicem tak Bawarionis, jako Ordin
lacionis, Plan dalszey Negocyacyi w nich sobie fermowali, y dla lepszego uko
lenia do osobnych secedant, na co przypadli, y zamieniwszy ad inuicem
Proiecta, krolewszy Proiecti Trinitationis, a Konfederacyi Bawarionis
odebrawszy, w celach się zamknęli semotis arbitris.

W piątej godzinie porym ułożony Proiect Bawarionis, kteremu pra
cedencyę dali, wszyscy poszli na Obiad do Im. P. Marszałka W. K. Karau
nym czasem Sekretarion przepisywac trzy Exemplarze ad mundum do podpisu.
Po obiedzie znouu się na toż miejsce zeszli, y zaraz czytany był premieniony
Proiect Bawarionis.

Porym Im. Biskup w Mewie wyraził, że jest za co P. Bogu dziękował
ze dzień dalszey staie się poczęciem labris publicis, vadendo impro
nendam dalszey Negocyacyi manum. Aże sobie na poczętku Traktatu
przyjęli, że gdy przyjdzie do pisania Artykułow, propter bonam fidem
zeby nie szły in disquisitionem, aby ię ad inuicem podpisywac, tudzież
y Regre Mediatos.

Na co przypadli y Im. P. W. Podolski winował, że ten dzień substernit
fundament dalszemu Dietu.

Aże przy wpisowaniu w Annyę Imien yorzystlich Plenipotentiarion
chcieli niektory Schmi Kollegi swego Im. P. Rozyckiego Obersterleu taanta
excludere, za to, że nie przypięgi tak jako Schmi s. Rotha zas Juramenti
była talia, zeby nic nie pretendowac, ani brać od krola Imi durante wpa
dla tego znouu wzręsta się Nowa Controversya. Kterę Im. Biskup
chcąc asopire wyraził: że kiedy raz przyjęli inter Plenipotentiaros y
w Plenipotencyę wpisany jako się czyta, excludi niepowinien, y te ta
questya nie jest huius Loci, ale do Schmi s. PA Marszałku należy, kterę
ialo supponendam, ze ex assensu omnium agunt, tak należało im in
loco Loci tę uirkumskypę uczynić, a teraz absit injuria verbo, że się ger
szy przychodzi, że Konfederacya contra se agit.

Przydał Im. P. Woiwoda Mazowiecki, że distinctorum distincta Ratio

215 110
Marszałek Generalny obliżawat W. W. M. P. do przysięgi, a Wojskowi nie,
wice Im. P. Rozyci nie powinien pati prejudicatum.

Adjunct Im. P. Starosta Włodzimirski, ze y on przysięga quā Consiliarius
od Woiewodztwa, non quā Commissarius od Wojska.

Tym ustalili, y wyszli na rozmowę, y skrotce pewociwszy, żelut Im. P. Wei-
woda Podolski, ze iako byt prywatny między niemi Interes, tak prywatnie
ufokwionu. Tym przystąpiono do podpisu wszystkich trzech Exemplarow.
Po podpisie solwowana Sesya do iutra na Omg non pariendo S. P. Michatu.
in Ordine do utorenia Projektu Convincationis.

die 29 Iunij. Tym punktualnie zrana zerzli się na Sesya która zaczęta à permuta-
tione Plenipotentiarum ad invicem.

Niżze Mediator zaczął zachęcać do przystąpienia ad firmandum secundum fun-
damentum Traktatu, to jest do Convincationi.

Im. P. Biskup w Mowie swojej wyraził ze funduje się na preuptydycy, która za-
wsze czynili, iż in tantum przystąpić do Punktu Convincationi, in quantum Pars
altera trudnie nie będzie Convincationi, a z tym parem spodziewając się fauli-
tatem, prosit do przystąpienia do Punktu Convincationis, w którym iżeli
controversya nie żądzie, to non supererit tylko podpisać tak iako się stało z
Projektem Convincationis, jeżeli się zaś znajda Okruputy, to uprasza o porządek, aby
te ulitadai per Paragraphos, gotowi będąc non contrahere temu co się z Nawem
y słusności zgodzić będzie sine permutatione essentialium, które się w Proie-
ktu wyraził.

Tym Im. Pan Woiewoda Podolski żelut ze iako nie mankowali in fide privata,
tak y to co przyobiecali, dotrzymać chęć, zachowując porządek, iaki się zdać będzie
najlepszy. Opraszał przytym, aby to non obsit Lepultai czyjemus, jeżeli by się co
wymowie miało wyprzym tenem, to jest Zelo ardentiori.

Tym czytano Projekt Convincationis podany ex Parte Plenipotentiarum
S. P. Mii per Paragraphos, do którego Pars altera additamenta swoje przyda-
wata, które Ichmi P. P. Plenipotentiarj S. P. Mii zaraz annotowali, wymowia-
wszy sobie ze ie chęć wprzod Secsive między sobą examinować, y potym dać Re-
spons Ichm P.

Tym kontynusowano czytanie az ad S. Inu inclusive, gdy przyrzto do tych New
in uijy manus maig się convinulować Wojskowe Konfederacy stanął Im. P.
Wód Podolski z legendą, y żelut: ze iako uczynity Status Confederati omne
moderamen zelacy Chreny, y magną providere Mii, plenissimam Securitatem,
tak zgodzić, aby się Wojska rzewiązaty in Manus Im. Pana Leduchowskięgo,
a ten chęć przybyć do Boku Paniego, przysiędź, y bydz pod Ordynansani S. P. Mii

Reliquit Im. Bishop Kuvawski, ze się niespodziewali aby miały zachodzić
talie, jakie się znaydują additamenta y trudności, dla tego muszę się nad niemi
z sobą rozmowić. Sacerym wstali y odeszli do pokoczney Celi, gdzie zgodziny zabawił
Durociwoszy szelk Im. Bishop iz to jest notorium nie raz klagowane, ze Co
cuatio et Vinculatio pari papu ambulant. Spodziewali się, ze w tym mieście
znatęsi utacnienie, az odbierają impedimenta, licedy Coacuatio pretenditur
estione. Vinculatio zas in futurum do seymu differitur. Tym punctatim
rekapitulował omnes clausulas y do nich się prymawiał. A naprod co do
Vinculacji ze ta powinna Traktatem finiri, dawat. Raye pro primis mutua
Securitatis, Mti et Libertati, ze ponieważ zasady hostilitates ad invicem należą
aby Traktatem były umorzone bez zostawienia najmnieyszey Okazyi do suspi
lowania ad invicem niedufania, y podobno do obmyślenia Sobie nowych
spisobaw Securitatis, przez literchy Polcy wnetrzny mogł być wzruszony.
Zde se Confederacye Schmpo teraznieysza ma pro Obiecto Salam Coacua
tionem, et eo sine tytko mieć może favorem Regis, Idy tedy Coacuatio Acta
decisa, należą ut Vinculatio quoq; succedat, alias Confederatio bysta
illegitima et punibilis. Istio Gdy Król Imi zycy szczerze usposobienia, et
pretio, gdyby miał Weytia łowie uyprowadzić, musiałby cum onore Lepo
zatrzymać Weyska Swarrandie Ante Vinculo Confederationum. 4to
Jeżeli do Seymu ma być Vinculatio, toć pari modo y Avaluacja. Istio
Król Imi przypasc y na to, Sejm naznaczyć, a Weyskiem niech będą obmyś
stativa: co lubo jest onerosum, datur iednak W. M. M. P. Optio est. Co do
Causuli de Regressu - Axonum, zegdyby się Sasi urocili mieli aby był wolny
gressus do Confederacyi sub ydem Regiminibus. Relikt Im. Bishop ze pa
rium, par ratio, zegdyby do W. M. M. P. rezerwować Sobie liberum re
gressum do Confederacyi in casu powrotu Sasow, tedy y Król Imi może mieć
rationabilem metum, aby z poduszczenia czyjego nie urocono się do Confede
racyi, et eo intuitu pretendowałby Causuli de libero regressu Sasow, bo lubo
optime sentit owszystkich W. M. M. P. iednak nie może deponere iustum
metum od Adherentaw Szwedzkich, a zatym zycy, aby albo dać Polcy
regressu, albo utrumq; pozwoili: ale satius opusci radził, bo ta Causula
tytko dla dobrych ludzi, dobra, i contra tym może suppeditare pretext ad
was turbas. Do tego gdy in Puncto Coacuationis tak mocno się Sasi opisali
ze się ich tytko pretextu godzi uyprowadzać, to tym samym inutilis cense
tur clausula, yber niey in casum regressus Sasow, militaret Prawo
krat y sama Muszosc pro Naturali defensione. Insuper aby miał by
regressus do Confederacyi sub ydem Regiminibus nie bysto by to di Solven
ale continuat

ale continuare no. tum etc.
 Odpowiedział Im Pan Wojewoda Podolski, przyznał że in una sede morantur
 Altitas et Libertas, et studere utriusq; Securitati zyczył. Ale nie będąc w Lublinie
 na powołaniu Traktatu, y nie wiedząc w szyskiego in filo, in hoc supposito wy-
 prawiłony tu przyjechał, że Świnulawa Konfederacyi Szlacheckich, iuz w
 Lublinie do Seymu umowiona exemplo Potopskiej, y ze tu tylko mieli agere
 o Świnulawę Gotrienskiej, et in eo supposito madata sibi facultates
 y Instrukcyę. A zatym chie się w tym rozmawiać y porozumieć mentem
 Kollegow swoich iako et ratione Salvi Regressus, ile ze terazniejszego Traktata
 Macocha diffiderya omnimodas precautions opuszczac nie pozwala.
 Reposuit Im X Biskup, że lubo nie raz publicie et privatim wnoszona była
 ta Materya o Świnulawę Szlacheckę do Seymu y bywały w tym różne
 dyskursy projective ex desiderio Pacis, ale non conclusivie proponowane, tylko
 in filum nauysze z tego Labiryntu, ale nie konkludowane. Do tego zachowa-
 ny był zawsze ten Porządek że gdy co stało conclusivie, to albo Sami Ple-
 nipotencyjni, albo Sekretarze Traktatus podpisawali, w tym zaś zadnego Skrypki
 pokazac nie można, bo tylko na ieden ceremoniat do Seymu zerwała ta Pars
 Regia, a finalem determinationem per Tractatum pretendowała, bo ze się
 Potopska cum toto effectu w Seym nazwany Consilium Magnum Pacificationis
 obręta, to było pro fundamento, że król w niej maydował się, y sprysię-
 gli się wszystkie Stany, y sam król musiał przeciw tym, którzy przeciwko niemu
 na ten czas Mahinawy robili, ex campo in curiam, ad Latus Regium prze-
 niesiona Rada, sub favore ktorey, lub palam contra Adversarios straszne pisa-
 no konstytuycy, sub manu iednak cura Nieb: X: Gpowskiego y innych udecha-
 tur w ten czas Traktat, ktory potym obręony in constitutionem Pacificationis
 interne. A zatym terazniejszy Status będąc różny od pierwszego inney po-
 przebiecie cirkum skrypy. To też jedna z diffiderya Macocha tak głęboko
 fixit radices, że naywiększe rany non satisfaciunt, ale trzeba reales effectus.
 Po nim Im P. Starosta Kopenicki wyraził, że gdy miał henor zasiadać
 w Lublinie, traktowała się materya Świnulationis magno studere, tak iako
 Im X Biskup namienit, dawając inter ceteras rationes yż, że in libero Regno
 Securitas Principis nie może się fundowac in potentia, ale expedit ut amo-
 veatur pro primis ansa diffidentiarum, przez Cwakuawę, potym succedet
 Świnulawa respektem Potopskiej że król do niej accessit, tu lubo nie mamy
 /: prawi: / presentiam Króla Imi, ale mamy virtutem, bosmy się przy
 Królu sprysięgli. Insuper gdyby łbie była konfederacya zatoczta słam Cwa-
 uationem, to by mogła prędzej terminari, ale się obowiązata upomnieć

Honori Boskiego, krzywda koscioła, krzywda Wolności, Praw restauracionem
y innych etc. Azatym choc *Traumatico subsequetur, est rana ut subsistat* (en-
federatio. *Causa* Salvi Regressus do kiefederacyi, mowit, ze expedit go
obwarowac, bo krol Imi tutey moze znaleść pretext wprowadzenia Wojska
sła, naprzyklad gdy non satsifiet wczym Traktatowi, przez niewystawienie
Wojska Ręptey, lub przez niezaplata etc.

Odpowiedzial Imi Biskup, iz to peuna ze Polkich Monarchow non in po-
tentia sed in amore presidium, y szuka go krol Imi gdy kula Polwin, prze-
cisz po ludzku rzeczy bierze, kardy powinien braci mensuras rei denun-
cipar, musi krol Imi iako mowia sparywszy się, na zimno dmucha. Di-
skursy o Potybskiej ab utrinq. byty proiectivè na wynalezienie sposobu
do uspokoenia, ale nie byty przyje eo sensu iako W. M. M. P. Si prichis
positum, y sami finalem manum non apposuistis. Dopieroz rady do ceni
za emolumentum uglezre niec moze Rępta przez odwtoczenie kiefederacyi do
Seymu, mogga przez Traktat z uglezszym datelo skutkiem y pozytkiem opiar
Imi porzadek niz na Seymie, gdzie interesti per subordinata media prze-
szkadzac pewnie nie omieszkaia, y nie tylo się sądzi albo opisywac nie taria
ale y obroci inaczej cato Mading mogga. *Causa* Salvi Regressus przydeł
ze mutuis metus, mutuum requirit presidium.

Im P. Starosta Petzki rzelit: ze gdy widzi tyle scrupulos in accessiis, tedy
się referue do Panu Pańskiego.

Persequit Imi Biskup ze ten militat pro sensu Nostru, et in stat pro re-
stabilimento Legum, tranquillitatis publica, restitutionis Reipublice ad statum
Naturalem integrum et legitimum, cui restabilimento per Naturam suam
contrariatur Status confederationis. Traktat zas nie znosi Praw, ale
austrem ono Blidat etc.

Im P. Woiwoda Podolski wyrazit ze odtozenie do Seymu kiefederacyi
dredlich, nie powinno cypni Lypicy, kiedy się submituie prastare omni
Securitatei Imi, bo to è contrario musq. praeavere Securitatei
kiedy Wojska Laske przez kilkanasie Lat nie stuchaly Prawa, dopiero
mogga nie stuchac y Traktatu, co się moze kwadrerwa do kiefederacyi

Na to Imi Biskup wywodit triplicem formam confederationum. Imi
Proprio motu bez Uniwersatow a legitima Jurisdictione emanatis, y bez
Potybskim, alias illegitima bez fundamentu Legis. *Sede* Circa Convocationem
sub Interregno Mauesymienia Porzadku za Uniwersatami Prymaso-
wskimi. *Græ* Za Uniwersatami Krolewskimi deficientibus alij m

214 112

gdzie Sęmy się swą y Makinationes gens biorą. y ma mel fermanda
rum Legum provisionaliter. Wszystkie jednak są temporanea, y kieny się
muszą redeunte priori statu. Co większa strzeżta się zawsze Rępa aby ich in
volumen Legum nie litadta niechcąc dae Vestigium inusitatae formae. Si-
nawet kinfederacyi Sęzewskiej nie wspomina in Volumine Legum, lubo ta
restauravit rem na obczas króla Kazimierza na Tron przywróciła, Szwedem
wyprzżita, Niedmiu Sęziadew o podziat Polski targuiących się elusit. Si-
A zatym y teraz eadem circumspectione agere nalezy ex Interesse Reipublicae
Sasawie gdy Prawa nie Stuchali, Stuchac beda musieli Traktatu, w kterym
expedit prascindere omnes causas et pretextus do tego.

Przetł potym Im. P. Woiewoda Podolski ze Actus Circumventionis jest 25 dierum
a Circumventionis pretenditur instantane.

Reposuit Im. P. Biskup ze w Traktacie Actus utriusq; peritien byc ma-
nie unius diei y rarem determinari, a potym Ceuutio subsequi, ktora dafcy
czas musi praefigi.

Potym interlocutione ab utring; byty Biskupy iak wiele czasu Ceuutio Tra-
ctatus zabrac moze, komput Wysoku, Repartycy, oddanie podwódcy, Rediejsz
Sęmiki, chochy zaraz przy podpisie Traktatu Uniwersality wychodity, potym
Sęm w Sęx Niedziel po Sęmikach wedtug Sęzeraiu. Si.

Potym wstali wszyscy dla porozumienia Sę, y poszedzy do Celi osobney Ichm
P. P. Nienipotencij Statuum Confederatorum, tamze do Siebie Im. P. Bi-
skupa zaprosili, salva permissione Collegae Sęgo.

Ze trzy godziny tam bawili Semotis Arbitris, gdzie Im. P. Biskup innumeras
Obiectiones solwował, pokazuiąc nie tytko necessitatem Circumventionis, ale tez
y Awantaz ex determinis oney przez Traktat, w kterym się moze y powinno
wszystko opisac, co nalezy ad restabimentum tranquillitatis interna Prae
y porzadku, erego Sęolengaufa kinfederacyi nie dokazac y successivo praeju-
dicare moze.

Powrociwszy do Sali Im. Pan Woiewoda Podolski wyrazil. ze Status Confe-
derati examiniuic Prict Circumventionis iestere w krajnym stawie, we
dwoch Punktach mynypalnych dali im facultates, ale Respetem Circum-
ventionis Nlededich wyprawili ich eum Supposito, ze się do Sęmu miaty odto-
zyc. Zaczyn nie moggc directe na to odpowiedziec, po rezolucyę postac
muszą. Si. Ratione Wysoku obtulit fidem illibatam Im. Pana Ledochowskiego,
aby mysięgl y dependeat a Mandatis Króla Sęmi, a iereli by to zdato się
partiale, tedy Status Confederati andescenderunt, aby Ichm P. P. Nienipotencij
nie

wie przybywszy ad Latus Pinnipis zdali ie in manus I. H. Mi, upras-
iż, aby go przed Sejnem pod wotadza Hetmanska nie oddawal. Repe-
tem Sedes przy Bolu I. H. Mi f. o litych jest mentio w Paragrapho
ostatnim contra Adhaerentes et Geminum Status Patentes, nelt
ze ich nie odbiegaię Status Confederati, ale pragnę aby były merito mode-
ramine, iako y z kąd maie bydz zrozone.

Odpowiedzial Im P. Biskup Kujawski ze się spodziewal, iż według relacji mieli
mieć Ichmi Confederati omnimodam facultatem, abis seus wotia, gdy się adre-
ferendum zabieraię. Spodziewal się także satisfakcji ile gdy się wyuiodla hi-
storie et graphice, ze Polengaję iey post obtentum suum finem, nie-
tylko nie jest peryticena Raptę, ale wszem hytu by prejudiciora.
A zaym repetebat assensum Ichmsu consonum Prauem et reteri forma
do litych się Procler ex Parte Regia podany, confirmuie y odstępie tego
in essentialibus nie mogę. Przydat y to respektem Woykowych ze krol
Imi Interepu tego niechue czynie per medium ale plene, ut omnia redeant
ad suam sphaeram. Eby zas Im P. Marszałek Generalny, lity jest omni fide
dignus miat. wotadę Woyliem, hyta by to neuitas utriusq. Potestatis Ligi
et Joga to się z Prauem nie zgadza, y nie sprauitohy finem mali, ale ga-
dum Secundi. Takze y to impracticabile aby przysięgali, bo hy tym samym
approbarentur od krola Imi, a krol niechue agnosceret tyllko hanc potestatem
ktera per uiam Ordinariam zgadza się um Legibus. Co Strony Sedes na
Hetmanow, nelt: ze Iura vetant, nemini adimemus Bona, honorem,
nisi Iure Victis q: a tu zas Supplicium ante Iudicium q: y deklarował,
ze krol Imi iest zey Nadziei, ze ta Materya po uitozeniu Kempulu et re-
gulaminis Woyka utaciona bydz moze, a teraz amore Boni publici ta-
mewae nie puiinna cursum Traktatu upraguicnego. Tereli idzie
o circumscripcyę Ichmsu P. Hetmanow, I. H. Mi nie bedzie conpa-
rius, gdy w rzyptlich zaydzie plautum. Racione Sedes przy bolu
Krolewskim contra Machinatores, gotowi się compertowae z Ichmsu
P. Plenipotenaryy samu Status Confederatorum, zehy nen trakan-
tur in prejudicium, ale in salutem Reipublice et firmidinem pace q:
Pro finali uprasat, o podpis Procleru pierwszego do Praua się Assu-
iqcego et in ultimis Terminis skenyrowanego nie odmieniaię
essentialia.

Im P. Starosta Kopynicki: ze gdy Repta sktada Woyklu wręce Opra

211 113

za coz pretendowac ut deponantur w rzklu tych, ktorzy Izozeni bydz maig.
Prawda ze treba ut omnia redeant ad suam sphaeram, ale poprawnijszey zadu-
no Hetmanom niektore Obiecta, treba zehy sie wprzod znich iustificowali etc.
Przymowit sie do tego Im P. Feld Marszałek, ze co przed tym mowit, terz y He-
rar repetit, ze wolalby uciernpic potius Woyshową niz Szachewką konfедера-
wą.
O nim Im N. Bishop wyrazit ze iako nie ruglyt ex ira et odio, quorum
causas procul habet następowac, tak terz ex gratia et beneficio nie chce niko-
go bronie, et injusta patrocinari causa. Niebienne na sie defensionem Hetma-
new, bardziej podobno obwinionych y obciążonych suspicyami niz w neczy
samey winnych bo flagrante invidia mnieyby pomogł, a na siebie invidyę
ściągnęł, ale to do reflexyi podawal, ze gdy sie tu ziachali censuram bene
publico, onemur pierwsze mieysce dac peccatis. Izetli jost co przeciw He-
tmanem, to ex instinctu Republice jest a nich Władza, Szczyta sie z tym
Dzieta przed innymi Narodami, zadne raz henery etiam naymnieysze, od-
bierane bydz nie mogą pro arbitrio aliorum, a zatym Ichm P. Hetmani nie
peccatis privati. Overtur, ze maig obiecta sibi crimina. Izetli, ze radby
mynaymniey pro particulari Informatione Iustat ochronone te crimina,
bo niegodzi sie ad solas suspiciones et rumorem Vulgi następowac, dla tego
crimina peccatis bydz notoria, powinny miec certum Delatorem etc. si accu-
sasse sufficit, quis innocens erit osobliwie w Izozie w Zamieszaniu Dziety
wzięty tyllko Rezolucye. dawnieyszych czasow, znajdziemy horrendas obie-
ctiones na Demy, zacne, a tandem gdy przyszło na orzech succubuerunt in pro-
batione, albo sie terz wszysztko beneficio Paic uspokoiato amicabiliter. Czyta-
w Sawadlim Ialio byty criminationes za krola Michala, nawet na Nieb.
Krola Jana ze kamieniec zapredal, a tandem gdy nie mogli znalezc certum
delatorem, spadli niewinnie na niecialego Pana wysodkiego, ktory wiecey
in facie Dziety adducere nie mogł, tyllko, ze to Iustat na Dworze Stambul-
skim. Izetli potym Zapprehensyi przelko umart, a krol Jan potym obrany.
dla tego treba miec w tym penitionem indagacionem, bo co innego crimen, aco
innego criminatio, wzrahe Hetmani obstringuntur ad Rationes, toc wolno
hodie restituta forma Regiminis karac sie im sprawi. wedlug Statutu de
crimine Notorio, gdy Deus ue 24 godzin unilknie gorzkiego Prawa, iuz siggo

nie godzi captivare nisi Jure victam, zacoz tanta Nonina to prejudicium
maię pati.

Naostatek wyraził, że kto chce do Seymu oddać Hetmanów, a tu ich
opisac niechce ten, mowięc cum respectu, bardziej fawet Hetmanom, bo
na Seymie aby byli karani, trzeba ut convincantur Perduellionis, tru-
ba Mandatów, Delatores, Documenta magno motu q̄ è contra magę mie-
szczyznę et subordinata media, a takim quis spendet de effectu, y to te-
raz mogli by circumscribi, to postym strasili byśmy wszystko q̄: zaczym
upraszał ut restrictis odiis publico bono studeatur.

Na to Im Pan Starosta Petzli wygłosie swoim wyraził, że gdy przycho-
dzi investigare Authorem mali, nie podobna zamieszyc injustitias
Schmę. Hetmanów ze kantonami opymnowali privata Autheri-
tate kennybuyc wkładali iako kertonny po 50 złotych, że Wojska
Laszkie zatrzymali, że Szlachta iak sub Jugo trzymali, Cherygwie nasyskali
niszczyli, że Woiewodztwa uczynię delawy, item że do Konfederacyi
nie przystępiłi q̄: Przydat na koniec, że kto ich sądzić będzie, gdy Wojsko
w yzlu miec będą.

Deposuit Im d' Bishop iz doznacie ze publica calamitas zuykta ma
suspiciones pro certis Criminibus. Ze nie widzi aby Hetmani tak cęszko
mieli zgnęzyc contra Statum y ze pro conscientia musi im dac testimonium.
maię przysięsci Resc Tyzisy Wojska wedlug kemputu na Seymie
Lubelskim, a nie mogęc go privata Authority zwingc, postym cęsz-
ko znowic mieli kiedy Ukhwady Woiewodztwa non correspondebant
a Wielkopolska Provinuya cale nic nie data: Musieli Hetmani
dissymulowac potrzeby Wojskowe. Prawda że sig Wojsku dachowymy
naszpryskzyto, gdzie pro libitu stauyc sobie formowali, y dla tego na
kemmisyach prozono Hetmanów aby Regulament iakci uczynili, iakoz
postanowili owe 50 złotych. O kantonny w Dobrach Szlachedkich, to
stato sig ex necessitate gdy nie mogli posyłać na konsystencyę, bo skut-
dai potorem Partem zastępiłi q̄: zeby Lasow utrzymali w tym będą
emundati testimonio Krola Imi y Ministras q̄: że do Konfederacyi nie
pryszeli choc nie byli cęszere, ale byli mente iakci mywsyry respekten

225 114

Evakuacji Sasow. Ratione metus, ze się sądzi nie dadzą, gdy Wojska odbiją
na to jest opisane cum omnibus precautionibus, na które pozwmy siędz mupz
przed odebraniem Wojska. Inydat yto, ze gdyby nie sile o Polkey generalny
ledwohy krol Imi nie zyczył sądzi excepsivos abutring; ale naprod wie
dehze co Tacit napisal: ze propter Populum multum remanet Scelus
inultum, a potym desiderium Jego jest umorzyć omnes scintillas mali,
jedzalk cum omnimoda circumscriptione in futurum.

Potym miał głos Im P. Scypion w ten sens: ze erigebantur in spes no-
vas, gdy się znovu ad perficiendum opus itgcały, ale znovu widząc tak
wielkie krewstaje, przyznał ze się zda być aduerso fato res eversa.
Ze status confederati pokazaty ławosc przez swoje przenosiny q Ze tu
przyjechali in supposito, ze szlachcka konfederacya miała referri do Seymu,
bo iereli Potym ska. ktora nie miała fundamentum Legis, w Seym się
strowita, dopieroz ta, ktora ie ma po Sobie. Co do Einukulauy Wojskowej
poniewaz ma wstozoną na siebie obligacyą Prawinyi W. L. Lit, tedy delata-
rowal, ze y W. L. Lit y Wojsko Jego pozwoli na Hetmana swego nie duc,
maigc takwiele kary od niego. Naprod ze będąc Hetmanem Lit
co miał defendere Libertatem, Doh Immunitatem, to sam był Violatorum,
opressor, ze Sobie kemyssoyat more Exotico formował, arbitrarij Con-
tributionibus, stan szlachcki aggrawował, Depaktaje czynił q: Jego
non vanus jestem delator, podałq Woiewodstwa y Ziemie documenta, ze
doznał tego y Powiat Jego Lidzki. Co mowic o przechodach, o mutacyach,
o kassacyach, rekassacyach, Marzrach, kontromarzach q. z kąd abomi-
nanda desolatio W. L. Lit, Co mowic o Libertacyach Starostw zupełnych,
o zwalaniu cizarow na innych, jemu samemu na Wiesz gdzie było sie-
dmu kmieci, catq Cherygiew zestał f. w cym swiadczył się testimonio
Im P. Herodymskiego presentis ktory prowadził 18 Starogiew; co mowic
o naiardach, Zemstach q: co mowic o Insubanatach, o oddiętej wolney Ele-
kcyi Marszałka per minas, preces, et pretia q: Nicwspanina Monchy
radicale damnum, ofratniq tyfko namienia offense. ze w Manifestui
swoim konfederacya catq uczynił Partyzaneyz. Szwedkq. A zatym
pretendebat sądu na Imi, bo iereli Imi P. Sapichowic, Liqzsta Wi-
niowiccy ante Iudicium odniesli supplicium, dopieroz y ten nie ma nic
innego beneficium.

Reposuit na to Imł Woiwoda Masowicki, że dotąd niechciał zabierać
czarę niepotrzebnym głosem ile że w Lublinie nie był, widzi jednak
że należało mieć in Scripto, jeżeli co conclusiui stangie respelltem Pajin-
kulawji. Alachedich, bo verba non ligant. W karmieniu zaś był taliz
Profelur iaku teraz remonstratur y odstojie go Instrukoya Jego nie
kurata, iakoż tak wiele militant rationes, ktore in antecapum iur
allegowane od Imł Biskupa. Nomenclatura sama Circumlatio:
nis non presupponit Propagationem. Przywieziony Przykład Doty-
czy nie afficit, bo ta była in plenis Ordinibus, terarnieyszey zaś
Konfederacyi Prawo użyciote respicieren od Samey Cwaluacyi, kto-
ra gdy subsequitur fundament Konfederacyi upada, et per naturam
Legis exvinkulowai się powinna. Zaraz Włkisto Wojsku nie chę-
cie pod swego Hetmana, tedy pretio Boni publici obligował, aby ta
pretensya nie tamerai publicznego Poleru. Pokazywał różne spo-
soby iaku może Rępti dochodzić Kurzyd Szwedzki u Wojsku z Hetmana
via ordinaria ad exemplum Heronnych, gdzie raz Wojsku osternacie
curieri odszdzono. Quo ad personales obiectiones, na to sam odparcie.
Po nim wziął Mewę Lioge Dotheruli w ten sens: że do tych czas
niechciał przeszkadzać, ale gdy przy szto do Hetmanow, tedy ma
kenniję od Menanhy swęgo, zaleci Imieniem Carlim, aby ciż
Hetmani stronch fidelitatem doznał w spólnych Interesach, nie byli
od Putaw oddaleni, że są Imi peli się Woyna Szwedzka nie skenczy
innych na ich miejscu nie dopusci, bo nie desurwadczyszy ich, mogą by
mieć iaku Sufficyz Adherencyi Szwedzkiej, że nie widzi czym zgro-
szyli Krolowi y Ręptey, chyba że krolowi Imi y Carowi Imi w spól-
nych Interesach Szwedzki, że po skenczeniu Woyna Szwedzkiej, Car
nie będzie przeszkadzał co zechie Rępti zniemicyui, do niczego
się nie będzie interesował, ale teraz ma w tym interes, albo ierlich
Łgdnic keniernie zechie, instabit, aby y drugich przeciurey Strony
szdzono.

Potym Imł Biskup uyaril, że iako wpropozycyi z pwoztku na-
mienil, że krol Imi propter penuriam subsistentie dla Wojska
nie może tu dtugo bawić, tak jestore lilkha Imi nad zamierzony czas

225 115

meiognęj pretio Paris, in intentione iednali odjardu persistit. Wice
ze W. M. M. P. nie maie faulstatem de Exinbulauy Sackeblich,
y posyłae po Resolucyę musicie, tedy rozumiemy, ze iq odebrauoy ze-
checię sequi Krola Imi.

Potym ostali. a Im P. Wdo Podolski Imieniem Kolegaw prosit o Inter-
stium de Iutra. y tak soluta Sessio in crastinum.

Pofli potym wszyscy wieczorem na Obiad do Im P. Feld Marszałke /
bo ta Sessya trwała godzin dżecięć / gdzie wszyscy cogitabundi u sto-
siedzieli, y po Obiedzie pomoiuofy trochę, deklarowali się Plenipotentiary
Konfederacy, ze podpisawoy Projekt Exinbulauy ztożę per modum
depositu u Ksia Mediatora, um conditione zehy Krol Imi nie oddelit się
y zetym crasem posłę po ratyfikacyę do Pymyptaw Swrich.

die 30 Tbris.

Po zagaioney przez Ksia Medyatora Sessyi, Im P. Biskup Kuiawski, bez za-
brania glosu ktorego aby y inni Ichmi nie zabierali ale się interlocutorie przyma-
wiali upraszał, oderwat się w ten sens: Żekamy resolucyi na podany napr pro-
jekt Exinbulationis, iereli on będzie akceptowany y podpisany ex Parte Imi P.
Ponim Im Pan Woiewoda Podolski rełit w ten sens, ze gotowi iestemy accedere do
podpisania pomienionego Projektu, lterę w przody czytać, y co ex mutuo assensu
addere, vel retrahere zdac się będzie, aby w tym salua libertas była upraszał.

Czytał Im P. Biskup, y gdy w Paragrafie pierwszym przyszło do Ouych Now exnunc
dyspoluntur. Im P. Woiewoda Podolski w glosie swoim intulit, ze Exinbula-
cyę y Exinbulauy pari passu ambulat. Iereli Exinbulationi pozwolony czas 25
dni, za cosz y Exinbulauy to beneficium nie ma curere. Dat tego dnie rany:
pierwsza ze maig Jus poticivitas, bo Plan Idanski zostawit do Exinbulauy
czasu Niedziel 6. Druga Iusticia, to jest aby Im P. Marszałkeui Generalnemu
był czas dany do podziękowania Woiewodztwom.

Reposuit Im P. Biskup ze Actus Exinbulationis jest diuisibilis y per Naturam
nie moze w momeucie effectuari: a zas Exinbulauy Actus jest uniuocus, et in-
diuisibilis, bo Im P. Marszałek po podpisanym Traktacie podziękuie Woiewodztwom.
Nato Im Pan Woiewoda Podolski rełit: zehyśmy wygrali Łaskę J. K. Mi, ustę-
pujemy 3. Niedziel, a conseruationem przy terminie dnygich trzech Niedziel upra-
szal: Dat tego 15 Rany, iż ex Interesse publico respektem rozwięzania Woyška
potrebna Suspensa Exinbulationis Nobilitaris, bo mogę Ichmi Woyškeui być

renitentes y nie zechca poyso pod Kommandę Hetmanską, y zyczył aby przy
Kommissarzach S. M. do rozwiązywania Woyska Ordynowanych był
przydany Im Pan Ledochowski Marszałek Generalny.

Odpowiedział Im Biskup. De medijs rozwiązania Woyska pewnijsmy
mowic iakimby sposobem przyprowadzi one ad executionem, czy na miej-
sce iakie, wszystkie zgromadzone Woysku? czy diuisim

zyczył jednaki aby w Traktacie exnuni diabolatur nexus, aby poszły zaraz
na Repartycyę Woyska do Woiewodztw. A potym zechy Ichmi P. Marszał-
kowie, także y Ichmi P. Hetmani do króla Imi przyjachali, który odebra-
wszy Regiment od Marszałkow, odda Hetmanom; a zatym y przesennyę Im
Marszałka Generalnego nie potrzeba będzie przy odbieraniu Woyska, auzem
aby Securitas była conclusorum, moze tenze Im P. Marszałek Generalny
po Ratyfikacyi Traktatu do króla Imi przyjachai.

Oderwał się Im P. Ożranski Porządy Wołhynski, ze Marszałek musi miec
czas, y pouydwai Uniwersaly do Woiewodztw oznaymując o doysciu Tra-
ktatu y convocare Consiliarzow dla ztozenia Ministeryj sui, a to non unius
diei actus.

Reposuit Im Biskup ze przy podpisaniu Traktatu primarie podry-
knie Woiewodztwom Im P. Marszałek, a zas finaliter na Seymie, gdy
będzie Marszałkiem Seymowym.

Zełt potym Im Pan Feld Marszałek, zehuusq Mediatie Cui gravis
fuit, modo autem necessaria, et rogabo Celsissimum Mediatorem, ut
sicut Nos fuimus faules in Subscriptione Articuli Cauationis, ita mou-
ret et urgeat eandem facultatem pro Subscriptione Circumulationis.

Oderwał się po Nim Im Pan Kapztellanic Szremski w ten sens: Ze Circu-
latio Militaris moze przedzy subsequi nizeli Nobilitatis. Do Woysko pod
jedney Kommandę Dobry, za ktorey Ordynansem moze wpryce zgroma-
dzone byc, a zas Stany Kaptey są rozdzielone y Wdztwa odlegte nie będą
miały zadney doskonały o deysciu Traktatu Informacyi chyba za pouro-
tem Naszym y po uczynioney Relacyi, dopiero wezmą rezolucyę rozwi-
zania się.

Odpowiedział Im Biskup, ze ta Laya pozorna, ale nie henwinkuię ca
po sapit vitiosam prauie praxim, ze co Sejm postanowi, to Seymiki party-
kularne po Woiewodztwach psuię, iezeli by tak y z Traktatem diai somiato
ktory in tantum valet, in quantum ab utring tenetur, który W. M. W. M.
maiqy zupełną moc stanawic, y nie rozumiem aby Wdztwa nie miały
grate przyięc Nuntium o deysciu tego Traktatu, ile kiedy Im P. Marszałek

Generalny wyda Uniwersaly, jako Cwałquawa Wyści Salskich effectuabitur actu.
 Żełt potym Im P. Woiewoda Podolski dla manutenyi większy Traktatu, nie
 trzeba by zostawiać najmniejszego pretestu malewolis do zerwania Onego dla
 tego życzyl, aby Im Pan Marszałek Generalny miał dłuższy czas fungendi offi-
 cio suo, bo jeżeli tunc et nunc przez Circumulatory capabit Jego auctoritas a
 Woyska Salskie in Visceribus Rzeczy znajdować się będą, quis sponsor, jeżeli Wódka
 ex instinctu Malevolentium niewerną przed się nowej iakiej rezoluyi.

Reperuit Im P. Biskup, że gdy Im P. Marszałek Generalny będzie Marszałkiem
 Seymerym, tym samym conservatur Auctoritas Jego. Gdy zaś jedna Chrona nie
 dotrzyma Traktatu, to y druga może redire ad Jus suum.

Oderwał się znówu Im Pan Kapitan Szemski, że lubo Woiewodztwa czasem
 Statuta Seymowe controversują, ale nie tamig, owszem one manutenerunt. Tego
 zaś co tu postanowi się, nie podobna aby pętka mogła byćz Okoluyi, ponieważ
 iedne Woiewodztwa Aktu nakon posiadają, drugie mają zalimitowane Sey-
 mili swoje, zaczym requiritur czas propter Securitatem Traktatu, aby Wódka
 o deysciu Traktatu na Seymikach informowane były.

Żełt na to Im P. Biskup w ten sens, im głębiey W M W M P^{wie} w tę materiy
 wchodzić, y coraz większe Skruputy robicie executionis z strony Swoicy conclu-
 sionem w Traktacie, verendum, aby się y Krol Imi y interesujących się do niego
 nie nauczyli większy ostroznosci ad Securitatem accipiendam, bo jeżeli teraz
 Woiewodztwa nie zechcą Pokoju y nie dadzą Securitatem Mti, a iakie Krol
 Imi ma potym confidere, owszem będzie musiał alias majores quarere Securi-
 tes Dostojenstwa Swego. Aby zaś Woiewodztwa mogły informari o Trakta-
 cie agitującym się y bliższy nadziei deyscia onego, życzyl aby Ichmi Konfede-
 racy Kommissarze, pisali do Im P. Marszałka Generalnego, aby wresnie provideat
 et designet Kommissarzew do uyprowadzania Woysk Salskich, nadzież aby Wo-
 iewodztwem oznaymili że Sasi Aktu wychodzą będą, zehy Słachta w domu
 niedziata y za pieniądze pny osobita Zbor dla nich.

Potym Im Pan Feld Marszałek obiter vidit, że Traktatus Mens habet solummo-
 do duo Objecta, Coavationem Militis Regij et Circumulationem Confedera-
 tionis Nobilitatis et Militaris. Si primum conclusum est, quare et alterum
 non debet cedere.

Intulit Im P. Starosta Peteli że per instantaneam Circumulationem Nobili-
 tatem nie była by Securitas Mti et Libertatis, ex quo uide Woiewodztwa na-
 kon posiadają Swoje powinny pierwey informari o deysciu Traktatu, a dopiero

convocari od Im P. Marpatka, y wzajemną sobie użyciu gratiarum actionem
pro bene gesta Provincia.

Po nim Im Pan Starosta Kopanicki zaczął być meris, też same rays co y
duddy Schmi allegando, ale Im P. Feld Marszałek Flemming zelo uśmie-
dziony nie chciał dłużej siedzieć y wyszedł, nie chcąc się lubo być proszony pu-
rowci.

Im I Biskup rzekł potym his formalibus ze my w tym się W M U T N P Im
klaygujemy, ze ani sub Tarquinij Jugi, ani sub Dictatura Casaris nie-
chcemy zostawać, ale in plena Libertate, per restitutionem Repty ad veterem
formam.

W tym Schmi Confederati ustali y wyszli na prywatnie z sobą znieśienie się
in hoc puncto.

Za pierwszym Schmim zaszedł apensus ore Im Pana Wdę Podolskiego na ten
pункet: a zatym czytano dalej, y gdy przysto do S. 3. iu respectu Edinwula-
tionis Woyzkowych Confederacji, y puszcza Woyzk pod upmowilecwaną
Władzą Hetmanow Wielkich, odeswał się Im Pan Wiewoźda Podolski w ten
ceemy być pierwsi do pozyskania Konfederacji zobopolney inter Altes et
Libertatem kiedy te Woyzka, które przeciwko Ludziom S. h. Mi własnym
Arma sumpserunt, in manus et dispositionem S. h. Mi chcemy oddać,
uprasiając aby Król Imie regimen tychże Woyzk nie Schmim P. Hetma-
now Wielkich, ale Polnym zdać, którzy nie są tak inisi et notati apud
Republicam, a hrolowi Imi equi chari, iaku y Wielcy, którzy gdyby con-
servarentur przy Władzy Swoicy zostaloby się fomentum discordiarum
internorum.

Reposuit Im I Biskup his formalibus: Bonum ex integra causa pewinno
być, a malum ex quovinq; defectu. Jeżeli szozene chcemy in integrum Repty
ad veterem przywruci formam, nie należy ullas czynić distinctiones. Nie
mam w tym żadney partialitatem ahym Schmim P. Hetmanow Wielkich
inisi, y exhorowat, ale tylko pro Amore in publicum zyczę aby się do Woyzk
Samiym opisaniem onych kontentowat które za naywiększą stanie kary,
kiedy napotym nie będą mogli nocere Repty. Przez Okleryq zas Hetma-
now Wielkich zostawita być się droga do dymizji Woyzka, w którym Hetma-
ni Wielcy zawsze mieli y mają swoje sequito, y tak Woyzka jedneby się ruwały
Partizami do Hetmanow Wielkich, drugieby się użymowały przy Polnym
kroycz chęć manutenero, Woyzko przy sobie, nullam mieli by discipli-
nam, przez co wielceby Repta uciepiata y uważita by przez opisania Hetmanow

tak Surawo, iako ad Pens magis Ichmi circumscripti. Do tego wiadoma użysztlim
ustawiczna Amulatio między Ichmi PP Hetmanami Wielkimi a Polnymi, kto-
rym, iako y kasdemu amor dominandi bytby mity, którzy iako innocentes nie chie-
liby subope Executioni terasnieyszey Circumskrypcyi. Wielcy zas nopy item, którzy
czyli ex Suspicioso, czyli vero reatu onerati, niehda mogli kontradykuwu pemie-
nioney Circumskrypcyi, owzem in Executionem Iey wstęz. Idy by zas na Sejmie
miedli bytby Sgżeni, mellem byto by ztęd Duple Solatium et emolumentum, bo Ichmi PP
Hetmani Wielcy maig wiele Przyjaciel Interesowanych, którzy lubo teraz milozę, na Sey-
mie iednak, gdzie wstęzy maig plenam Aetivitate pokazę sig, y utrzymywai bydę
Ichmi PP Hetmanow. Naostatelu Krol Imie pmer Punkt Henemu nie mo-
ze tego odstępie aby Ichmi PP Hetmani Wielcy nie miedli restitui do Wła-
dzy Sworey.

Do tych y innych wielu racyach Im L Biskupa, tandem Ichmi Confederati
rezolwowali sig yna podanę. Circumskrypcyę, y deklarowali podpisac, cum
ea iednak Conditione, zechoc podpiszę, zehy poiz nie miata Waloru, y tytku
byta in deposito u Siu Mediatora, polki approbauye od Ichmi PP Mar-
szalkow nie przyjdzie.

Itak ten Projekt wzigli Sekretane do prepisowania. Ichmi Plenipo-
tenciarz Regy wyseli do Obobney Celi, w ktorey obiad iedli. Kommissa-
sane zas Confederacy zostali sig w sali na konferencyi.

Idy zas Projektu prepisane byty Ichmi Kommissane podpisali y
Siu Imi Mediatorowi oddali, ktory Imie det revers iako in publicum
niema uydac tego Projektu, ale u siebie do mysia Rezolucyi od Ichmi
PP Marszalkow ansewaw. Interea Ichmi Confederati podali
Projekt Circumscriptonis Ichmi PP Hetmanow, ktory Plenipoten-
tiaz Regy miedli ad examinandum et deliberandum.

Latym Soluta Sessio do Jutra napieruszczę z potudnia.

Continuatio Dyaryuszu w Warszawie die 25 7bris 1716 a.

Warszawa, 25 IX 1716 r.

25 września delegaci od konfederacji zostali przyjęci przez króla. Opis wymiany wzajemnych kurtuazji.

k. 102v.

25 września po zakończonej audiencji u Augusta II, plenipotenci królewscy, w tym biskup kujawski oraz feldmarszałek Flemming, rozpoczęli konferencję we własnym gronie. Dyskusja dotyczyła miejsca wspólnych obrad z delegatami konfederacji. Stanęło na wyborze kolegium jezuickiego.

k. 103

Dalsza część diariusza. 26 września rozpoczęła się pierwsza sesja w kolegium jezuickim zagajona przez księcia Dołgorukiego. Biskup kujawski potwierdził chęć króla szybkiej ewakuacji wojsk saskich oraz powrotu Rzeczypospolitej do dawnych praw.

k. 103v.

26 września biskup kujawski przypomniał, że strona królewska poparła żądania konfederackie w zamian za „exwinkulację”, której konfederaci wszelkie możliwe czynili przeszkody. Na tę mowę odpowiedział wojewoda podolski. Podziękował królowi za przywrócenie dawnych plenipotentów oraz częściową ewakuację wojsk saskich.

k. 104

Wojewoda podolski zapewnił, że gdy strona królewska wykaże dobre intencje, nie będzie przeszkód do zagwarantowania pełnego bezpieczeństwa dla króla. Prosił o utrzymanie przedstawionego przez jego stronę projektu rozwiązania konfederacji. Następnie wyrażono żal z powodu wkroczenia do Polski

wojsk rosyjskich. Prośba konfederatów do księcia Dołgorukiego o ich wycofanie. Następnie przemawiał marszałek Flemming.

k. 104v.

Następnie przemawiał starosta kopanicki, ostrzegając przed „duchem szwedzkim”, gdyby nastąpiła interwencja rosyjska. Starosta włodzimierski domagał się wydania jeńców szwedzkich. Książę Dołgoruki zarzucił konfederatom sprzyjanie Szwedom. Biskup kujawski domagał się jak najszybszego przystąpienia do rozwiązania konfederacji jako remedium na bolączki kraju.

k. 105

Biskup kujawski przywołał historyczne argumenty za niezgodnością z prawem dalszego funkcjonowania konfederacji. Po raz kolejny wzywał do jak najszybszego podpisania traktatu, bo przyczyną wkroczenia Rosjan jest zwłoka w pracach nad nim.

k. 105v.

Biskup kujawski usprawiedliwił działania wojsk rosyjskich obawą cara przed partią szwedzką w Polsce. Strona konfederacka zaprotestowała stanowczo wobec działań wojsk moskiewskich, jako wymierzonych w Rzeczpospolitą. Biskup kujawski usprawiedliwiał działania Rosjan historycznymi przykładami wywierania nacisku przez mediatorów.

k. 106

Dalsza część dyskusji odnośnie do zakresu mediacji carskiej oraz oskarżeń konfederatów o sprzyjanie Szwedom.

k. 106v.

Strona konfederacka oddaliła się na naradę. Po naradzie ponownie przeciwko rosyjskiej interwencji zaproponował w imieniu konfederatów wojewoda podolski, nie rwać jednak traktatu. Zaproponował rozpocząć od omówienia projektu ewakuacji, a następnie przystąpić do rozmów o rozwiązaniu konfederacji. Podziękował za to biskup kujawski, proponując, aby obie strony przygotowały do poniedziałku po jednym punkcie w kwestiach ewakuacji i „exwinkulacyi”. Sesję odroczone do poniedziałku do godziny ósmej.

k. 107

27 września układano punkty dotyczące rozwiązania konfederacji oraz ewakuacji. 28 września o ósmej rano rozpoczęła się sesja. Konfederaci zaproponowali likwidację „zbytnich ministerstw saskich i kommisaryatu”, czemu nie oponowali plenipotenci królewscy. Druga sprawa dotyczyła kwestii polskiego dowództwa nad artylerią, następna zaś orderów jako sprzecznych z zasadą szlacheckiej równości, przeciwko czemu oponował biskup kujawski, gdyż nie dotyczy sprawy ewakuacji i nie przeczy prawom Rzeczypospolitej. Wojewoda podolski sprzeciwił się dopuszczaniu Sasów do dowództwa artylerii, gdyż dzieje się to z krzywdą Polaków.

k. 107v.

Wojewoda podolski powołał się na konstytucje, z których wynika zakaz przyznawania orderów w Rzeczypospolitej. Biskup kujawski zaproponował dyskusję o formule, której bronił, już po podpisaniu traktatu. Dalej bronił orderów jako nieprzydających żadnych uprawnień osobom odznaczonym przez króla.

k. 108

Kontynuacja dyskusji odnośnie do przyznawania orderów przez króla.

k. 108v.

Wystąpienie marszałka Flemminga w języku łacińskim odnośnie do funkcjonowania wojsk auksyliarnych na obszarze Rzeczypospolitej. Zapewnienie o dobrych intencjach i braku wrogości Sasów względem Polski. Poruszenie sprawy sporu o artylerię.

k. 109

Kolejne spory o ordery – zarzuty ze strony konfederatów odpierane przez biskupa kujawskiego. Wątek rozszerzono o kwestię przyznawania orderów cudzoziemcom.

k. 109v.

Po krótkiej przerwie wojewoda podolski poprosił o późniejszą deklarację króla, że w przyszłości ordery nie będą przyznawane. Biskup kujawski podziękował za takie postawienie sprawy. Zaproponował, aby wymienić się projektami ewakuacji i rozwiązania konfederacji, co nastąpiło. Strony udały się na narady we własnym gronie. Po obiedzie czytano projekt ewakuacji, który zadowolił obie strony. Wywiązała się dyskusja między konfederatami, aby jednego z nich wyłączyć od podpisu. Wyraz swojego zgorznięcia kłótniom wśród konfederatów dał biskup kujawski.

k. 110

Po zakończeniu wewnętrznego sporu wśród konfederatów przystąpiono do podpisów. Następną sesję dla ułożenia aktu rozwiązania konfederacji wyznaczono na kolejny dzień. 29 września rozpoczęto sesję. Przedstawiono projekt „exwinkulacyi”. Padła propozycja rozwiązania konfederacji wojskowych przy jednoczesnym przekazaniu komendy nad wojskiem marszałkowi Ledóchowskiemu.

k. 110v.

Stanowisku konfederatów sprzeciwił się biskup kujawski, jako niegwarantującemu bezpieczeństwa królowi, który musiałby zatrzymać w takim przypadku wojska saskie w granicach Rzeczypospolitej. Padł zarzut, że konfederaci zostawiają sobie pretekst do powrotu do stanu konfederacji w razie wrogich podszepków.

k. 111

Na zarzuty strony królewskiej odpowiedział wojewoda podolski twierdząc, że rozwiązanie konfederacji odłożono już podczas obrad w Lublinie do czasu zwołania sejmu, na wzór konfederacji gołąbskiej, a tutaj miano toczyć rozmowy jedynie o „exwinkulacyi” konfederacji wojskowej. Zdaniem biskupa kujawskiego żadnego ostatecznego porozumienia w tej sprawie nie podpisano, nie dostrzega on też analogii z konfederacją gołąbską. Dalsza część sporu o rozwiązanie konfederacji.

k. 111v.

Obawa ze strony konfederatów, że król może wywierać nacisk przez wprowadzenie swoich wojsk do kraju, jeśli przedwcześnie rozwiąże się konfederację. Biskup kujawski odpowiedział, że król „sparzywszy się, musi na zimno dmuchać”. Zawarcie traktatu natomiast może przynieść lepszy skutek niż odkładanie spraw do sejmu, gdzie trudniej znaleźć zgodę. Wojewoda podolski przywołała argument, że utrzymanie konfederacji nie powinno budzić podejrzeń, gdyż deklaruje ona lojalność względem monarchy. Wojska saskie dały zaś przykład przez ostatnie lata, że mogą nie respektować przyjętego traktatu. Ciąg dalszy dyskusji o losach konfederacji.

k. 112

Wojewoda podolski podkreślił, że ewakuacja przebiega etapami, a „exwinkulacyi” żąda się natychmiast. Dyskusja przerodziła się w spór, jak długo zabrać może egzekucja traktatu. Obie strony pozostały przy swoich stanowiskach. Konfederacji zapowiedzieli konsultację z marszałkiem Ledóchowskim.

k. 112v.

Prośba wojewody podolskiego, aby król nie oddawał władzy nad wojskiem hetmanom do czasu zwołania sejmu. Biskup kujawski odrzucił taki pomysł jako sprzeczny z tradycją Rzeczypospolitej. Sprzeciwił się sądom nad hetmanami.

k. 113

Strona konfederacka wyraziła konieczność osądzenia hetmanów. Biskup kujawski stwierdził, że więcej znajduje się oskarżeń przeciw hetmanom niż ich rzeczywistej winy. Istnieją w kraju instytucje, które powinny dochodzić sprawiedliwości, natomiast zadaniem zebranych na sesji jest przede wszystkim

poszukać środków dla dobra Rzeczypospolitej. Przytoczenie szeregu argumentów historycznych z czasów Michała Korybuta oraz Jana III dla obrony hetmanów.

k. 113v.

Biskup kujawski wyraził opinię, że na sejmie, gdzie hetmani będą mieli licznych stronników, trudno będzie ich sądzić. Na to konfederaci przytoczyli fakty, które miały świadczyć o nadużyciach władzy ze strony hetmanów, m.in. szkody w dobrach szlacheckich czy nakładanie kontrybucji. Biskup kujawski tłumaczył nadużycia brakiem środków na utrzymanie licznego wojska.

k. 114

Dalsza część sporu o hetmanów. Przykłady nadużyć ze strony hetmana wielkiego litewskiego. Zdecydowane żądanie reprezentantów Litwy osądzenia hetmana.

k. 114v.

Wojewoda mazowiecki, który dotąd nie zabierał głosu, wyraził opinię, że należało zapisać postanowienia z Lublina, wtedy nie byłoby podstaw do dyskusji. W Kazimierzu dyskutowano nad wniesionym projektem, gdyż nad innym nie pozwalała instrukcja. Natomiast obecna konfederacja, w przeciwieństwie do gołąbskiej, miała na celu ewakuację wojsk saskich, dzisiaj zatem traci rację bytu. Zaproponował, aby sprawa hetmana litewskiego nie tamowała sposobów szukania pokoju. Przedstawił sposoby, w jaki inny legalny sposób wojsko może dochodzić swoich krzywd. Wtrącił się Dołgoruki, że ma wyraźne polecenie od cara, aby nie pozwolić na odsunięcie od buław hetmanów do czasu zakończenia wojny ze Szwecją, jako rosyjskich sojuszników.

k. 115

Dyskusję zakończył biskup kujawski stwierdzeniem, że jeśli deputaci konfederacji nie mają uprawnień do dyskusowania o rozwiązaniu konfederacji szlacheckiej, niech się skonsultują z jej marszałkiem. 30 września odbyła się kolejna sesja. Dalsza część sporu o rozwiązanie konfederacji szlacheckiej.

k. 115v.

Dalsza część sporu o hetmanów. Argumenty konfederatów, że rozwiązanie konfederacji szlacheckiej wymaga więcej czasu niż wojskowej. Biskup kujawski powtórzył swoje stanowisko, że konfederacja powinna zostać rozwiązana przez traktat, a nie przez sejm, ponieważ sejmiaki mogą opacznie zinterpretować konstytucję.

k. 116

Strona konfederacka powtórzyła swoje stanowisko, że marszałek konfederacji nie może ustąpić, dopóki ostatecznie nie zostaną wycofane wojska saskie. Biskup kujawski odparł ten argument, tłumacząc, że jeśli Ledóchowski zostanie marszałkiem sejmowym, zachowa swoją władzę. Zagroził, że jeśli sejmiaki nie zaakceptują rozwiązań pokojowych, król będzie zmuszony bronić swojego majestatu.

k. 116v.

Marszałek Flemming, zawiedziony przebiegiem dyskusji, opuścił salę obrad. Propozycja kompromisu ze strony delegatów konfederacji, aby oddać władzę nad wojskiem hetmanom polnym. Biskup kujawski zaproponował raczej, aby zadowolić się opisaniem uprawnień buław. Oddanie komendy hetmanom polnym natomiast mogłoby wywołać rozłam w armii.

k. 117

Biskup kujawski po raz kolejny ostrzegł przed próbami sążnienia hetmanów na sejmie z racji ich licznych stronników. Deputaci konfederacy zgodzili się podpisać ekswinkulację, ale pod tym warunkiem, że zaakceptuje ją marszałek Ledóchowski. Konfederaci podpisali stosowny dokument. Podali do rozważenia stronie królewskiej propozycję opisania władzy hetmanów.